

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

Kaj bi odgovorila večina Slovencev v matični domovini, ko bi jih prek svobodnega glasovanja vprašali, kakšno družbeno ureditev si želijo in katere ljudi za svoje zastopnike? To bi bilo možno čisto točno ugotoviti. S svobodnim glasovanjem.

Ali je diskusija sploh potrebna?

(Razmišljanje)

V slovenskih obveščevalnih organih slišiš ali bereš dnevno kakšno izjavo, pojasnilo, intervju ali govor, ki se ukvarja z obstoječo gospodarsko, finančno, narodnostno, moralno ali partijsko krizo. Vsi predstavniki Zveze komunistov vseh republik zagotavljajo enoglasno: demokracije naj bo, kolikor hočete, samo pridobitve (tekovine) narodno osvobodilne borbe ali revolucije so nedotakljive. V mariborskem Večeru od 4. januarja 1986 piše član predsedstva SFR-Jugoslavije Josip Vrhovec sledeče:

„Kritična analiza delovanja političnega sistema socialističnega samoupravljanja daje veliko prostora za široko javne razprave, ker ni imela ambicije biti sklepna resnica. Ostala je odprta za vse izboljšave in marksistično kritiko.

Tisti, ki misli, da naj bi javna razprava narekovala takšne spremembe, ki bi zahtevala spremembo osnovnih vrednot sistema, se moti. Povedati je treba, da to ni v skladu z vodilno vlogo Zveze komunistov... Dovzetni smo za radikalno družbeno kritiko vsega tistega, kar ni dobro, toda ne za radikalno kritiko vsega obstoječega, ker se za takšno zahtevo skrivata želja po rušenju sedanjega sistema...“

Besede tovariša Vrhovca, so izjavam drugih vodilnih članov ZKJ slične in povedo v izredni jasnosti kako naši komunisti pojmujejo vrednote demokracije, ki je osnova samoupravljanja.

Zato je povsem naravno in potrebno, da si to izjavo sami analiziramo, saj je znano, da se politiki radi izražajo nejasno, dvoumno, včasih celo lažljivo. Pisec tega razmišljanja ne meni, da tovariš Vrhovec piše neresnice.

Dajmo, preiščimo s prostim razumom zavednega državljana to izjavo! Že dokaj let si belim svojo glavo, kaj je bistvo „marksistične kritike“? Najprej je potrebno ta pojem razjasniti.

„Marksistične kritike“ sploh ne more biti, kakor tudi ni kapitalistične, liberalne, demokratične, nemarksistične, katoliške, konservativne ali morda privatne kritike. Pač pa obstoja kritika filozofa-marksista, ali idealista ali liberalca. Če meni tovariš Vrhovec, da so vsi državljani Jugoslavije sposobni kritizirati iz pozicije filozofa-marksista, potem ima pravico do javne in široke kritike kaj malo ljudi!

Ponazorimo na podlagi nekega primera neprimernost marksistične ali -logiki sledeč - nemarksistične kritike: *Predmet kritike:* masovni odtok delavcev socialističnega samo-

upravljanja v kapitalistično družbo.

a) Marksistična kritika: razlikujemo uradno kritiko v Jugoslaviji in kritiko sovjetskega bloka. Katera je marksistična? Pri nas velja za marksistično, da so težave v Jug-i posledice vojnih opustošenj, bojkoti zapadnih imperialističnih sil (USA, Kanada, ZR-Nemčija, Anglija...). To je začasen pojav.

b) Ne-marksistična kritika: mnogo zvrst takih kritik. Ena pravi, da delavci gredo h kapitalistom v delo, ker pri njih bolje zaslužijo in uživajo višjo socialno varnost, kot doma, kjer se baje sami upravljajo. Beg delavcev iz socializma dokazuje neresnost marksistične teorije o razvoju družbe.

Vsako lahko presodi sam, kako nemogoče je izvajati marksistično kritiko, ki jo tov. Vrhovec hoče dopuščati. Mi bomo raje vodili nepristransko kritiko.

Katere so zgoraj imenovane „osnovne vrednote sistema“? Vrhovec ima v mislih jugoslovanski model socialističnega samoupravljanja.

Naš sistem vsebuje teoretično sledečo „osnovne vrednote“:

a) bratstvo narodov Jugoslavije,
b) proizvajalci se sami upravljajo. Ker si pa Partija prisvaja na osnovi marksovega nauka o avantgardi pravico voditelja, se imenuje to samoupravljanje „socialistično“.

c) narodno osvobodilni boj je bil dejansko razredna revolucija,

d) Jugoslavija ne pripada nobenemu bloku, podpira pa aktivno različna partizanska gibanja po svetu, četudi so pod vplivom Sovjetske zveze.

Kdo naj nasprotuje ideji bratstva med vsemi narodi? Nihče, ki ima vsaj malo razuma v glavi in srca v telesu! Vendar je treba, resnici na ljubo, žal reči, da na podlagi različnih dogodkov na Kosovem, v Splitu ali nedavno v Idriji, velikih občutkov bratstva in edinstva med Jugoslovani dejansko ni videti.

Sodim, da se je večina Slovencev priključila osvobodilnemu gibanju pod vodstvom komunistov zato, da se upre okupatorjem in izbojuje nacionalno neodvisnost. Res je, da si udeleženci narodno osvobodilnega boja niso želeli obnovitve razmer iz stare, zares gnile Jugoslavije, nejasna socialna nuta je obstajala, vendar, kakšne socialistične revolucije pač ni bilo opaziti. Preimenovanje osvobodilnega gibanja OF v socialistično, razredno revolucijo je izvršila partija post scriptum, verjetno zato, da se različni ukrepi v gospodarstvu, notranji in zunanji politiki opravičijo.

Vrednota „samoupravljanja“ delavca, proizvajalca je gotovo najbolj osnovna pridobitev socialistične Jugoslavije. Predvsem to stanje je pri razpravljanju tabu. In prav ima tov. Vrhovec Nadljevanje na str. 4

Odborniki za Spominski fond škofa Rožmana



Sedijo: Vida Oblak, Pavla Adamič, č. g. Victor N. Tomc, Jože Zelle, Amalija Košnik in Antonia Škrabec.

Stojijo: John Petrič, Franz Kastigar, umetnik Jože Cintron, Julka Smole, Frank Urankar in Janez Prosen.

Ta odbor se je sestel 3. decembra 1985. V župnišču sv. Vida. Podali so točen obračun za delovanje in nakazali 29 566.31 dol. (Darovalci so bili iz ZDA in Kanade) za dijake, ki prebivajo na Koroškem v Dijaškem domu sv. Modesta, Mohorjeva.

G. Joseph Cintron, profesor na clevelandskem inštitutu za umetnost, je izdelal lepo sliko pokojnega škofa, ki sedaj visi v Modestovem dijaškem domu v Celovcu.

Če še kdo želi darovati v ta fond, lahko pošle svoj prispevek na naslov: Mr. Janez Prosen, 16211 Trafalgar Ave., Cleveland, Ohio 44110, USA.

Tel.: 486-2354



„Vremena bodo Kranjcem se zjasnila“

(Fr. Prešeren: Sonetni venec)

Od leta 1937 dalje je 29. oktober med slovenskim narodom splošno priznan kot naš resnični narodni praznik. S tem ni rečeno, da se Slovenci do takrat tega dneva niso spominjali kot dneva svoje narodne osvoboditve; toda naša narodna osvoboditev je morala prvo mesto odstopiti 1. decembru 1918, t. j. dnevu, ko je uradno nastala kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev, poznejša in tudi še sedanja Jugoslavija. Uradno in javno 29. oktober ni v Sloveniji nikdar bil priznan kot slovenski narodni praznik. Slovenci so se tega dne smeli spominjati le natihem, v svojih političnih in prosvetnih organizacijah; zanje je vse do razpada prve Jugoslavije bil važen dan njihovega „ujedinjenja“ s Srbi in Hrvatimi v eno državo.

29. okt. 1937 pa je ljubljanski dnevnik Slovenec objavil uvodnik, ki ga je na pobudo takratnega urednika Franceta Kremžarja napisal sourednik Lojze Ilija. Ta je dogodke okrog 29. oktobra obrazložil z vidika slovenske zgodovine in poudaril, da je ta dan bili je resnično naš narodni praznik.

Seveda, takrat je Jugoslavija obstajala že 19 let. Že osem let - od 29. januarja 1929 - je bilo iz njenega naslova izbrisano ime Slovencev, Hrvatov in Srbov, t. j. glavnih narodov, ki so jo ustanovili in je postala država enotnega jugoslovanskega naroda; zato ime Jugoslavija, ki ga nosi še danes. Tudi je

minilo že pet let od „Slovenske izjave“, Slovincem bolj znane pod imenom „Koroščneve punktuacije, katerih posledica je bila internacija dr. Antona Korošča in vseh vidnejših političnih voditeljev „separatistične“ SLS na jugu države. Končan je bil zloglasni „ščenčurski proces“, ki je mnoge znane pristaje SLS obsodil na zaporne kazni, nekateri so bili zaprti celo v znani Glavnjači v Sremski Mitrovici. Diktatorski kralj Aleksander je bil že tri leta mrtev in je nanj v Ljubljani spominjal le še ponoči razsvetljen napis na pobojju grajskega hriba: „Čuvajte mi Jugoslavijo!"; sredi parka v Zvezdi je stal njegov bronast spomenik in njegovo ime je nosila Slovenska univerza: bila je namreč univerza kralja Aleksandra. Še vedno pa so ostali sledovi njegovega narodnostnega in državnega unitarizma: prepovedana je bila slovenska narodna zastava. Na vseh slovenskih prosvetnih prireditvah, ob vseh narodnih in državnih praznikih je po zakonu smela viseti na javnih in zasebnih poslopih ednole jugoslovanska zastava. V letih po smrti kralja Aleksandra njegovi zakoni, ki so uvažali unitarizem, sicer niso bili razveljavljeni, niso pa bili strogo izvajani, ker je takrat jugoslovanski notranji minister bil dr. Anton Korošec.

Slovenci so v prvih 19 letih obstoja skupne države (s Srbi in Hrvatimi) v veliki večini že Nadaljevanje na str. 4





slovenska DRŽAVA



FOR A FREE SLOVENIA

Subscription rates
\$12.00 per year
\$1.00 single issue



Advertising 1 column x 1" \$4.20

Published monthly by Slovenian National Federation of Canada
646 Euclid Avenue, Toronto, Ont. M6G 2T5

SLOVENSKA DRŽAVA IZHAJA ENKRAT MESEČNO

GLAVNI UREDNIK: VLADIMIR MAUKO
P. O. BOX 393, STATION "A", WILLOWDALE
ONTARIO, CANADA M2N 5T1

UREDNIK ZA ARGENTINO: MARTIH DUH
CALLE 105, No. 4311
VILLA BALLESTER, ARGENTINA

Letna naročnina znaša: Za ZDA in Kanado \$12, za Argentino in Brazilijo po dogovoru. Anglija, Avstrija, Avstralija, Francija, Italija in druge države \$12 US. Po letalski pošti po dogovoru.

Za podpisane članke odgovarja pisec. Ni nujno, da bi se avtorjeva naziranja morala skladati v celoti z mišljenjem uredništva in izdajatelja.



TORONTO

Letni občni zbor Posojilnice J. E. Kreka v cerkveni dvorani je bil 2. februarja t. l. na Brown's Line. Aktivna vrednost se je dvignila za 18.2% kanadskega povprečja. Dividende za 1985 so bile določene na 8.5% plačljive 4 krat na leto. Nekaj težav predstavlja nesorazmerje med vlogami in posojili. Teh zadnjih je bilo za skoraj 4 milijone premalo. Z razliko od burnega in celo neprijetnega občnega zbora lanske leto, je letos občni zbor potekal v zglednem demokratičnem vzdušju. Vsak član je mogel priti do besede. Na vsako vprašanje ne glede, če je bilo pozitivno, ali negativno, si dobil primeren odgovor. Demokracija se je to pot pisala z veliko črko. Za volitve novih odbornikov je vladalo veliko zanimanje. Kandidatov je vedno dovolj. To je nekaka izjema v tem primeru v izseljenstvu. Vsi kandidati so se z izjemo enega, ki je dobil povsem nepotrebno podporo s strani člana odbora, morali sami predstaviti s kratkim nagovorom pred volilci.

Rodna gruda, dec. 85: RG je izrazito domovinska. Urednik lepo piše o vtisih z obiska domovine. Govorilo preprostem pastirju, ki postreže s kislim mlekom. Je res še kje ta idila? Predsednik SIS, D. Šinigoj, prizna nemogoče stanje cest, iz Ljubljane do Celja (70 km) je potrebna poldruga ura! 10. septembra so imeli v Cankarjevem domu razstavo izseljenjskih umetnikov med katerimi ne zasledimo prof. Goršeta, T. Kramolca, Razpotnika. Umetnike so nagradili z izletom v Škofjo Loko. Med udeleženci Kanadčani so bili Zora Forlani poznana kulturna delavka v Toronto, Andrej Štrifot iz Hamiltona in Kopal Tone-društveni delavec in bivši častnik iz Londona, Ont. Ivan Dolenc kritizira Kanadsko enciklopedijo, ki je o Slovencih v Kanadi samo prinesla podatke

o nekaj cerkvenih skupnosti, Božji besedi, Slovenski Državi nič pa vzajemni podporni organizaciji Bled. Cvetka Kocjančič iz Toronta je napisala povest Borba za življenje, lepa zadeva ako ne bi opisala tendenciozno duhovnika, ki se ne potruji obiskati na smrt bolnega, ker je pol ure hoda po blatu in ker mora pregledati vino v zidnici. Vse drugače kot sosed naprednjak, ki preskrbi zdravnika in rešilni voz in to v času ko zdravstvena zmogljivost še malo ni zadoščala potrebam. Kocjančičeva tudi pri obisku doma najde lepe ceste, elektriko in vodovod. Zamejci in izseljenci postajajo bolj papeški! Mnogo pove dodatek, da lahko Slovenci prinesejo v malo-obmejnem prometu iz Avstrije za 4 dol. brez carine Avstriji pa 75 dol. v Avstrijo. V RG je še zahvala darovalcem za tiskovni sklad. V ta sklad so namesto provizije od prodaje SIM koledarja darovali Janez Drčar Dol. 91, F. Kukovica Dol. 28, Ciril Soršak Dol. 14.

Novice s Koroške

Novice s Koroške: 17. novembra 1985 je umrl na Koroškem prelat Aleš Zechner. Pokojni je bil eden onih izrednih osebnosti, ki je kljub visokim duhovniškim častem ostal zvest narodnjak do konca življenja. Sodeloval je pri Mohorjevi in bil uradni zastopnik slovenskih vernikov pri celoški škofiji. Škof mu je izkazal posebno čast pokopa v celovski stolnici. Vse do leta 1980 je deloval na pastoralnem področju med Slovenci. Posebno hudo je bilo med vojno, ko je deloval eden izmed redkih Slovencev v Železni Kapli. Srečali smo ga na Koroških dnevih, kjer je eden izmed redkih prijazno govoril s slovenskim beguncem. So ga vprašali, kako je bilo s partizani med vojno v njegovi fari se je zgrozil in rekel: „Umori samo umori!“

ZU

Vse dopise, članke, naročnino in prispevke v tiskovni sklad sprejemamo na naslov Slovenska Država, P. O. Box 393, Station "A", Willowdale, Ontario M2N 5T1.

V Argentini pa pošiljajte vse omenjeno na naslov argentinskega urednika in upravnika g. M. Duh, Calle 105, No. 4311 Villa Ballester, Argentina

† Fran Obljenk

V drugi polovici januarja je nenadoma umrl v Thunder Bay predsednik Kanadsko-Slovenskega Kulturnega društva in ustanovitev Thunder Bay Multicultural Association v starosti 52 let. Bil je eden gorečih voditeljev večkulturnosti v severno zahodnem delu Ontaria. Bil je tudi ustanovitelj, dolga leta, urednik mesečnika Northern Mosaic. Bil je po poklicu knjižničar in svetovalec za Nipigon District ter president Ontario Public Library Association. Njegovo knjigo Librarian Training Manual bo ponovno in revidirano izdala ontarijska vlada.

Zapušča ženo z otroci, ki jim izrekamo naše sožalje. Naj mu bo lahka kanadska zemlja!

Koroški NT z dne 2. jan. 86 v komentarju: slovenske kulturne enotnosti je konec na slovensko avstrijski meji. Dogaja se, da te jugoslovanski mejni organi sploh nočejo nagovoriti v slovenščini. Zgodi se, da se samo urežeš, če spregovoriš slovensko! Hvala NT-ku in v poduk vsem obiskovalcem domovine, da vztrajate z govorjenjem slovenščine sicer doprinašate k potujčenju Slovenije.

Štetje 1991: v SFRJ se že pripravljajo na važno leto 1991, ko bodo izvedli podrobno štetje. Sprememb tako na ekonomskem polju in še posebno na političnem bo v tej dobi ogromno. Zelo zaskrbljuje problem Albancev, ki so skoraj etnično kompaktno naseljeni na Kosovem in Metohiji. Velika konfrontacija lahko nastane med Macedonijo in Srbijo! Pričakujejo, da bo partija skušala omiliti nacionalna nasprotja s povdarkom na Jugoslovansko linijo. Ni izključamo, da bo število državljanov, ki se bodo zapisali kot Jugoslovani tudi po narodnosti krepko naraslo. V tem oziru bi mogla naša Slovenija biti še posebej prizadeta.

Vidmar Josip - Obrazi: za 90 letnico je izšla njegova verjetno zadnja knjiga. Opisuje svoje osebne odnose do prijateljev, kulturnikov in nekaj politikov. Njegov obračun s Kocbekom po smrti(!), je oster in neusmiljen. Dogodki iz leta 1952 so prikazani v vsej brutalnosti. Partija je hotela izvreči Kocbeka, ni ji več služil. Za razlog se je dala nebulozna knjiga Strah in pogum, kjer naj bi bili partizani prikazani dvoumno. Kocbek je zameril Vidmarju, ki mu je dal rokopis v pregled, zakaj ga ni takrat opozoril na to politično napako, zakaj šele po tiskanju leto kasneje! Kocbek bi namreč tisk knjige odložil, ker se je krčevito skušal držati svojih političnih pozicij in privilegijev. In še se najdejo ljudje, ki žele Kocbeka predstaviti kot človeka najčistejših nagibov! Le malo boljši je Vidmar sam; ven-

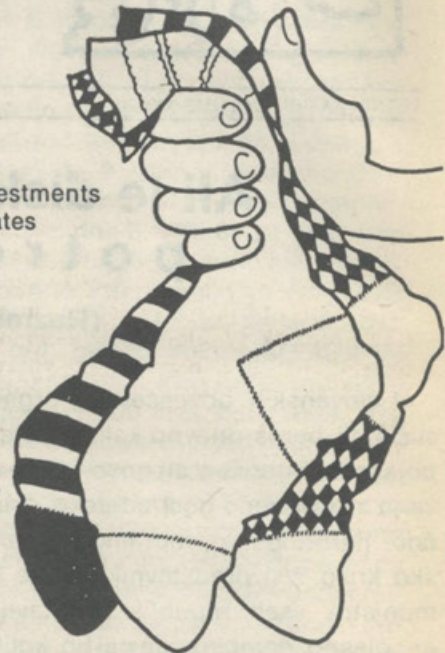
We've got an RRSP that's right for you!

For flexibility and a good return, choose from a variety of investment options including ...

- variable rate or term investments at competitive interest rates

Sock it Away today!

Contact your:
JOHN E. KREK'S
SLOVENIAN (TORONTO)
CREDIT UNION



CO-OPERATIVE TRUST COMPANY OF CANADA
Member: Canada Deposit Insurance Corporation.

dar on je saj priznal, da se je dal voditi in izkoristiti za namene partije, četudi o politiki ni imel dovolj pojma. Vidmar še danes služi partiji, ko vehementno tolče po neumnih vernikih. Opravičuje revolucijo, ko v tej knjigi fantazira, da pred vojno v Kranju ljudje še za sol niso imeli!

Novice iz Slovenije

ŠKOFJA LOKA 1985 Letošnji piknik, ki ga organizira SIM v in pred škofjeloškim gradom, kraju mučenja in nasilnega umiranja, je moral biti slabo obiskan. Po fotografiji v koledarju SIM-a, str. 105, se vidi dve tretjini tribune prazne. Tudi v prisotnosti Kanadčanov vidimo, da ljudje odklanjajo piknik v tem kraju. Rodna Gruda, okt. 85, poroča, da je vse prisotne v imenu kanadskih Slovencev pozdravil Ludvig Stegu iz Toronta, poznani redki zagovornik in organizator povezave izseljencev z režimom. Noben drug Kanadčan slovenskega porekla, ali organizacija, ni omenjena. Predsednik SIM-a, M. Jančar, je pozdravni nagovor prebral kar v kratki sraciji brez kravate. Po tem se vidi kako strašno cenijo pri SIM-u obiskovalce tega piknika. Še slabše se je odrezal izseljenjski piknik na „izbranem“ kraju Kocčevju, tam razen društva Jadran iz Francije, izgleda, izseljencev sploh ni bilo.

ZAMUJENO NIKDAR DOHITENO Prof. političnih ved J. Jerovšek ljubljanske univerze: „Jugoslavija je zaostala za razvitemi državami v tehniki saj za 30 let. To pomeni, da bomo slabo prodajali v tujino in drago plačevali. Celotno danes je 70% blaga eksportiranega v tujino z dobro valuto prodano z izgubo. V evropski kulturi je posameznik vir menjave in napredka. Na žalost mi ne priznamo vrednost posameznikov. To je najbolj pokazano da je samo iz Slovenije na zapadu vsaj 400 profesionalcev, ki zavzemajo najvišja mesta na

univerzah in institutih.“ (Caddy 32, sept. 1985). Jerovšek bi mirno lahko tudi povedal, da je iz Slovenije radi sistema odptovalo na zapad vsaj četrtilijona ljudi od l. 1945 do danes. Ta masa je predstavlja za Slovenijo nedvomno ljudi, ki so bili podjetni, marljivi in pogumni in predvsem so odklanjali silne omejitve v osebnih, političnih in ekonomskih svobodah. Izguba dveh generacij, ki se ne da več popraviti.



IZ BEOGRADA

NEDIC: S subvencijo srbske partije je izšla letos v Beogradu knjiga dr. Veselina Djuretiča „Zaveznički in jugoslovanska vojna drama“. Knjiga je že dvakrat ponatisnjena in je bila kljub visoki ceni 20 dol. kmalu razprodana. Glavna teza knjige je obravnavanje politično narodnih namenov Nedića in Mihajlovića, ki jih pisatelj povsem pravilno postavi v področje reševanja srbskega naroda pred represalijami okupatorja. Med vojno in revolucijo je šlo za biološko eksistenco naroda! Za revolucijo pa pravi pisatelj, da je zmagala, ker je bila povsem brezobzirna in je znala obljubiti neko opojno socialno ideologijo, ker se je izkazalo za čisto demagogijo. Tako v današnji Srbiji in v Sloveniji je bil napravljen velik korak naprej, ko se je obsodil zločin iz junija 1945, toda vse se je nekako ustavilo na insistiranju pri vse-zveličavni OF in NOB.

Kaj pišejo drugi...

... O BOŽIČU 1985 V LJUBLJANI

„Ljubljana je sredi decembra zažarela v božični razsvetljavi - izložbe trgovin okrašene s smrečicami... vtis je, da si mestni oblastniki močno prizadevajo, da bi mesto dobilo bolj praznično podobo kot katero koli leto dozdaj. In tako se središče Ljubljane spremeni za več kot dva tedna v čudovito Potemkinovo vas (slepilo) samoupravnega socializma. Težava je samo v tem, da ljudstvu bleščeče izložbe ne pomenijo posebne utehe, ker so je njegova plačilna sposobnost približala tisti iz leta 1960. Ljudje so se zaprli vase in ne verjamejo več ne časopisom ne televiziji. V mnogih državah „realnega socializma“, na Madžarskem, v Vzhodni Nemčiji, na Poljskem, imajo na Božič praznik. (V Jugoslaviji je to navaden delovnik. Pa včasih prav ganljivo zvenijo parole kakšnih (slovenskih) republiških oblastnikov o urejenosti odnosov med socialistično družbo in Cerkvijo. Naj visoki cerkveni dostojanstveniki temu tudi pritrjujejo, pa ljudstvo bolj kisto gleda, kako na božični dan vsepovsod praznično zvoni, v šolo in službo pa je treba, kot (da) bi o Božiču nikoli nihče nič ne slišal. Ljudstvo pač pričakuje, da bo ob letu osorejo plačevalo le sto odstotkov dražji kruh. Še kaj drugega ga moti, ne le delovni Božič in 100% inflacija. Kaj pa; če morda ne ugaša Revolucija in je niti (režimske) božične lučke ne morejo več osvetliti?...“ (Katoliški glas, Gorica 2. januarja 1986).

... O CERKVI KOT SESTAVINI SOCIALISTIČNE DRUŽBE V SLOVENIJI

„Pri ocenitvi (položaja) Cerkve v SR Sloveniji se opiram na svoje poznavanje razmer v drugih deželah, predvsem v Zahodni Evropi, deloma pa tudi v Vzhodni, in v primerjavi z njimi je položaj Cerkve pri nas sorazmerno ugoden. Pri tem pa bi poudaril besedo ugoden, kajti zavedam se, kakšen napredek je bil storjen v zadnjih treh desetletjih in kako ugoden je tudi položaj v primerjavi z marsikatero drugo deželo (Avstrijo? Zahodno Nemčijo? Francijo?). Od kar sem prevzel vodstvo slovenske metropolije, ni prišlo s predstavniki družbe do kakega večjega nesporazuma, napetosti, pa tudi ne do ostrih polemik... Govoril bi samo o Sloveniji, in to ne o nesporazumih med Cerkvijo in (socialistično) družbo, ker je Cerkve del družbe... Sem proti vsaki politični zlorabi vere... Zdi se mi samo po sebi razumljivo, da ti, ki smo tukaj, verni ali neverni, sodelujemo v družbi v kateri živimo... Verni, tudi duhovniki, ki delijo usodo naše družbe, naj sprejemajo tudi svoj del svoje odgovornosti (zanjo)... Sem za sodelovanje duhovnikov koordinacijskih odborih in vseh drugih skupinah, ne da bi prevzeli kakšne funkcije.“ (Pogovor metropolita Slovenije, nadškofa dr. Šuštarja, ob petletnici njegovega službovanja na tem mestu, priobčil v *Delu*, uradnem glasilu partijske Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije. Ljubljana, 21. decembra 1985).

... O BODOČI VLOGI DUHOVŠČINE MED IZSELJENCI

„(26. novembra 1985) je v Ljubljani bila prva seja Sveta za odnose z verskimi skupnostmi pri predsedstvu republiške konference SZDL... zato je precej pozornosti veljalo (njegovim) delovnim načrtom za prihodnje leto in vprašanjem delovnih metod. Predsednik republiške konference Franc Šetinc ki je tudi predsednik Sveta, je navzoče seznamil z nekaterimi važnejšimi vprašanji sedanjega trenutka... Precej živanna debata se je ravila ob napovedanih temah sestankov Sveta v prihodnjem letu. Poleg onega splošnega (vprašanja), je bilo nekaj takih, ki so ožje zastavljena, na primer o delu Cerkve med našimi izseljenci... Za pogovor o delu Cerkve med našimi izseljenci, tako so menili udeleženci seje, pa nikakor ne zadoščajo poročila naših konzularnih služb v tujini, ker utegnejo biti izrazito enostranska, pač pa bo treba slišati tudi glas naših izseljenskih duhovnikov, oziroma njihovega vodstva v domovini. (To bi pomenilo, da bodo na primer slovenski lazaristi in salezijanci katerih vodstva so v „matici“, morali o svojem delu poročati partijskemu svetu za odnose z verskimi skupnostmi v Ljubljani). „Razen redkih zaostrenih posegov je bila seja na primerni ravni...“ (*Družina*, Ljubljana 8. dec. 1985).

... O PRIPOROČLJIVOSTI SLOVENSKEGA RDEČEGA TISKA

„*Rojakom doma in po svetu*. Novo leto se bliža in koledarji že polnijo knjižne prodajne mize. Izšel je tudi *Slovenski koledar* za prihodnje leto. To je 33. letnik tega koledarja - za Slovence po svetu. Večji del koledarja je namenjen slovenskemu življenju na tujem. Vendar pa s svojim širšim razgledom nagovori tudi bralce v matični Sloveniji. Ob splošnem vsebinskem delu so tudi prispevki, ki govorijo o zgodovini slovenskega izseljenstva. Večina člankov je v slovenskem jeziku, nekaj pa jih je tudi v angleškem. Koledar obsega 240 strani, cena pa je doma 800 din.“ (*Družina*, Ljubljana 8. dec. 1985. Uredništvo tega verskega tednika pa v svoji reklami za Koledar ne pove, da gre za publikacijo režimske Slovenske izseljenke matice. V lanski izdaji je tudi metropolit Šuštar priobčil priporočilo izseljencem, naj ostanejo zvesti slovenstvu in socialistični Jugoslaviji).

... O PODALJŠANI ROKI LJUBLJANSKEGA REŽIMA

„Naši rojaki v severnem delu te naše Amerike se na splošno zelo radodarni do svoje rojstne domovine. Zato se nanje obračajo vse mogoče ustanove v Sloveniji. Tudi sedanji režim v domovini ne mara pustiti ob strani te „zlate jame“. Zadnja leta posebno vztrajno organizirajo turizem in Slovenska izseljenska matica je zelo koristen agent za pridobivanje tako potrebnih deviz. Da se pri tem delu igračkajo z narodnimi čustvi rojakov, jim je to le del njihovega trgovskega posla. Hujše je dejstvo, da je Slovenska izseljenska matica le podaljšana roka sedanjega režima, ki se je vsilil našemu narodu in ki ga po vseh znakih vodi v razkroj in uničenje. Zadnja od akcij Slovenske izseljenske matice med rojaki na severu je organiziranje odbora, ki naj bi organiziral nabirko za nakup aparata ultra zvok za Onkološki inštitut v Ljubljani. Hvalevredna humanitarna akcija, katere dejanski namen je pa čisto drug: med demokratične rojake se hočejo vsiliti s svojimi somišljeniki, kar bi jim kasneje služilo kot baza za akcije večjega kalibra, predvsem na političnem polju... vendar naši stiki z ljudmi doma ne smejo biti preko Partije ali njenih satelitov kot (je) izseljenska matica, ki take človekoljubne namene izrabijo za svoja politična dejanja.“ (L. P. - dr. Ludvik Puš, tajnik Slovenskega narodnega odbora - *Ameriška domovina*, 19. nov. 1985).

... O POTREBI SOŽITJA KOROŠCEV S SR SLOVENIJO

„Na slovenskem Koroškem resnica o komunistični revoluciji v Sloveniji šele sedaj prodira na dan (navzlic Vetrinju 1945?). Propaganda Ljubljane je bila vsa leta po vojni načrtna, dosledna in dobro financirana, zato skromni poskusi nekaterih katoliških Slovencev proti njej niso uspevali. Večina koroških Slovencev se je v razmerah, kakršne so bile in so še sedaj, ko je v Sloveniji na oblasti komunistični režim, odločila za mirno sožitje z njim, ko išče pri njem podpore v boju za svoj narodni obstoj... Ljubljana podpira v prvi vrsti tisti del koroških Slovencev, ki režima vsaj ne obsoja, če ga že ne sprejema. Katoliški del dobi komaj kaj več ko drobtino. Vodniki katoliškega tabora med koroškimi Slovenci nas prosijo, da jih skušamo razumeti... Ne pozabimo, da so se tudi vsi nekdanji komunistični borci med nami, ki kar v velikem številu redno odhajajo na obisk v Slovenijo, pomirili s tamkajšnjim režimom se odločili za mirno sožitje z njim (?)“ (V. L. V. Lipovec).

... O MOHORJEVSKEM „ENOTNEM KULTURNEM PROSTORU“

„Tiskovno konferenco, ki jo je sklicala celjska Mohorjeva družba (tako imenovana Grmičeva, ki jo financira skupnost SR Slovenije) za ponedeljek 25. novembra (1985) v sejni dvorani (Ljubljanskega) Cankarjevega doma, so vodili predsednik in tajnik te družbe ter urednik redne knjižne zbirke. Zbirko knjig celovške Mohorjeve družbe je predstavil inž. Franc Kattinig... Otroke - in tudi odrasle - bo razveselila (njena) slikanica *Moj ded je starin ga imam rad*. Ilustracije spremlja besedilo v slovenskem in nemškem (!) jeziku... Zastopnik družbe sv. Mohorja v Celovcu, inž. Franc Kattinig, je na tiskovni konferenci izrazil tudi veselje, da je

na letošnji knjižni sejem (v Ljubljani) imela dostop knjiga njihove založbe. Razgrnil je pomen in dejavnost celovške Mohorjeve. Krizno obdobje se bo morda začelo po dobrem desetletju, ko bo morda manj tistih starejših slovenskih duhovnikov, ki so njihovi najbolj zvesti poverjeniki. Podoba je, da mlajše koroške duhovnike mohorska knjiga več ne privlači.“ (Zlasti v nemščini ne). Celovške in celjske mohorjevke žele opravičiti zaupanje naših rojakov doma, v zamejstvu in po vsem svetu.“ (*Družina*, Ljubljana, 47-1985).

... O NE-SLOVANSTVU JUGOSLOVANOV

„Moramo razumeti, da v Jugoslaviji nihče ne bo hotel biti Slovan“. S tem posmehljivim vzdihom je belgrajski novičarski tednik NIN povedal svoje o razpravljanju, ki ga v državi Titovih naslednikov zelo resno vodi. Namreč, od kod prav za prav prihajajo narodi Jugoslavije in kdo so bili njihovi pradedi v sivi davni. Ime Jugoslavija izvira iz domneve, da so ljudstva, ki sestavljajo to federacijo, zlasti Srbi, Hrvatje, Slovenci in Makedonci, pač Slovani, ki so se za preseljevanja narodov udomačili na Balkanskem polotoku. Zda pa je ugledni slovenski pisatelj Matej Bor (bivši „dvorni pesnik revolucije“ v Sloveniji Vladimir Pavšič) in član ljubljanske Akademije, postavil teorijo, da so Slovenci, njegov narod, potomci starih Venetov, ki so že okoli leta 1000 pred Kristusom, toraj zdavnaj pred selitvijo narodov v 6. stoletju po Kristusu, prebivali v Severni Italiji in na današnjem slovensko naseljenem ozemlju. Tako bi Slovenci bili kot narod več tisoč let stari in nimajo navzlic imenu s svojimi slovanskimi brati, kar se izvira tiče, nič. Borove „venetske“ teorije so s priobčitvijo v ljubljanskem *Delu*, slovenskem partijskem dnevniku, dobile političen pomen. Zlasti v Belgradu so naglo imeli pri roki sum, da se hočejo Slovenci s tem „ograditi“ pred jugoslovansko skupnostjo - kar Slovenci po jeziku in v vsakdanjem življenju že zdavnaj prakticirajo: oddaljenost od Balkana se za dosti Slovencev začena že onkraj slovensko-hrvatske deželne meje. (Bor, partizanski narodni heroj, že leta ne sme na nobeno kulturno zborovanje v tujini, da ne bi svoje slovenske krive vere širil tudi na mednarodnem znanstvenem področju). Skoraj hkratu se je na mednarodnem znanstvenem zboru v samostanu Dečani na Kosovu oglašil prof. Skender Risaj z univerze v Prištini, da Srbi, najštevilnejši narod v Jugoslaviji, tudi niso nobeni Slovani, temveč potomci majhnega turškega plemena s Kavkaza. Ta trditev mora omajati vse dosedanje zgodovinsko podobo Srbov, ki se suče okoli mistično poveljane bitke na Kosovu leta 1389. Kako naj bo potem tekem boj proti nevernim Turkom še naprej osrednje zgodovinska in narodna sestava srbske zavesti, če so Srbi sami bili - Turki? Srbski jezikovni strokovnjak Pavle Ivič je poudaril, da so te teorije znamenje razkroja jugoslovanstva kot ideje.“ (*Die Welt*, Hamburg, 10. okt. 1985).

... O SFRJ, GNEZDU MEDNARODNEGA TERORIZMA

„Teroristi, ki so prišli na egiptovsko potniško letalo v Atenah, so prileteli tja iz Belgrada in Tripolisa, kar daje nove dokaze vse bolj naraščajočemu prepričanju, da je tudi Jugoslavija postala oporišče za mednarodni terorizem.“ (*The Sunday Times*, London, 1. decembra 1985)... „Libija za svoje naklepe po vsej priliki dobiva pomoč obveščevalnih služb držav Varšavskega pakta.

Eno prvih dejanj polkovnika Kadafija, ko je dobil iz Združenih držav namig (o domnevnem ameriškem načrtu za svojo likvidacijo) je bilo, da je svojemu zunanjemu ministru zapovedal, naj skliče veleposlanike Varšavskega pakta in Jugoslavije ter zahteva od njih pomoč pri zasledovanju teh (ameriških) zarotnikov. Po libijskih virih so ti diplomatski zastopniki znova potrdili Kadafiju podporo svojih vlad proti tej „imperialistični zaroti“. (*The Washington Times*, 25. nov. 1985)... „Po poročilu iz Aten je grška policija prepričana, da je Omar Ali Marzuki, domnevni poglavar skupine, ki je zasedla egiptovsko potniško letalo, dopotoval v Atene iz Belgrada in se tam pridružil ostalim ugrabiteljem, ki so prileteli iz Libije. Marzuki, ki se zdravi v bolnišnici na Malti, je potoval s ponarajenim tunizijskim potnim listom in z vozovnico, ki so mu jo preskrbeli v Belgradu.“ (*The Washington Times*, 2. dec. 1985)...

„Italijanski notranji minister Scalfaro se je na Dunaju sestel z avstrijskim kolegom Blecho in imel za časnika tiskovno konferenco, na kateri je povedal, da je zadnja skupina palestinskih atentatorjev (ki je uprizorila množični božični pokol na letališču v Rimu) prišla v Italijo z vlakom čez sezanski mejni prehod iz Jugoslavije, kamor so dopotovali z letalom iz Sirije.“ (*Katoliški glas*, Gorica 16. jan. 1986).

... O SLOVENSTVU V JUGOSLAVIJI OB NOVM LETU

„V sredo 8. januarja je na mariborskem oddelku Teološke fakultete (Kardeljeve univerze v Ljubljani) vodil kulturni večer prof. dr. Matjaž Kmecl predsednik republiškega Komiteja za kulturo in predavatelj slovenske književnosti na ljubljanski filozofski fakulteti. Kmecl je v svojem razmišljanju opredeljeval kulturo, odkrival njen pomen za samopotrjevanje naroda včeraj in za njegovo ohranjanje danes in jutri. Pogovor s Kmeclom je izpostavil nekaj bolečih pojavov v slovenskem prostoru. Zaznaven je vdor srbizmov v naš jezik v časopisih, radijskih in televizijskih poročilih. Reforma šolstva kaže prve posledice: strahovit padec splošne izobrazbe, izgon klasičnih jezikov in učnih programov pomeni izključitev (Slovencev) iz srednjeevropskega kulturnega prostora, izkoreninjenost iz osnov evropske civilizacije. Kažejo se znamenja splošne zanemarjenosti slovenskega jezika in misli.“

(*Družina*, Ljubljana 19. januarja 1986). P. K.

Janez JELOČNIK

Na praznik Marije Brezmadežne so v Bs. Airesu (Flores) položili k večnemu počitku 60. letnega zavarovalnega uradnika Janeza Jeločnika. Smrt ge je presenetila na križišču ulic Puyredon in Corrientes v mestnem živčavu. V množici je prišlo do streljanja med zločinci, ki so napadli neki izbrani avtomobil. To v Bs. Airesu kjer anarhija nadmešča demokracijo, je nekaj dnevnega. Dnevni časopisi poročajo o policijskih akcijah, ki nedavno končajo z mrtvimi. Vlada je v tem neizprosna in s temi akcijami preprečuje, da se ne bi znova pojavili primeri strahovlade. Za temi nastopi se skriva zločinstvo mladoletnikov, ki so nasledniki žalostne preteklosti t. i. državljanske vojne. Jeločnika je zadela zločinska krogla. Hudo ranjenega so odprejali v sanatorij, kjer je kmalu izdihnil. Pokopali so ga na pokopališču v mestnem okraju Flores.

Pokojni Jeločnik Janez je nekaj časa služboval v Tintorei Morón, zadnja leta v važni mestni zavarovalnici. Poročil se je z argentinsko rojakinjo in posinovil fantka. Imel sem priliko, da sem ga večkrat srečal v mestu. Vedno je bil vesel in kjub temu, da ni obiskoval slovenskih središč, je bil ponosen Slovenec in pristaš SDG. SDG je smatral kot edino stvarno politično slovensko gibanje med zdomstvom in je rad sprejemal leta „Smer v slovensko državo“. Večkrat mi je zatrjeval, da ni „ministrant“ slovenske skupnosti, vendar pa goreč pripadnik SDG. S pokojnim prijateljem prof. Verbicem sta se večkrat srečala in vselej bil tega vesel.

Lahko bi napisal lepe glose o njegovem delu in isti tovarni. Vsi smo ga imeli zaradi njegove prešernosti radi. Bil je samorastnik in živel slovensko življenje v svojem srcu v argentinski družini.

Janez je bil najmlajši sin ugledne ljubljanske Jeločnikove družine, ki je dala našemu občestvu idealnega publicista, pisatelja in dramaturga Nika Jeločnika in tovarnarja Avgušтина.

Užaloščenim naše sožalje! Erne

Mladinski zbor v San Justo je 29. 12. priredil v stolnici koncert božičnih pesmi. Domačini in slovenski rojaki so dali ustvarjalcem priznanje.

Vincencijeva konferenca in Zveza slovenskih mater in žen je 21. decembra proslavila Božič s posebno bogatim sporedom. Slavju sta med požrtvovalnimi damami prisostvovala Msgr. Oreharr in starešina SDG ga. Ema Kesslerjeva. Božičnico je vodila ga. Zdenka Janova. Otroci so dali slavju posebno prisrčen izraz. Požrtvovalne gospe zaslužijo priznanje in hvaležnost. Izkazale so se med drugim pred leti pri smrti g. Vebleta in dr. Zakotnikove. Rade so se odzvale prošnji SDG.

„Vremena bodo...“

Nadaljevanje s str. 1

dobro uvideli, „kam pes tace moli“, oz. v katero smer gre jugoslovanska državna politika z ozirom na slovenski narod in njegove pravice, ki ob nastanku države SHS (leta 1918) niso bile z nobenim posebnim dogovorom oz. posebno pogodbo izrečno zavarovane. Dr. Anton Korošec je bil verjetno prvi, ki se je kesal in mu je bilo žal za njegovo slepo zaupanje v državo, katere soustanovitelj je bil. V olajševalno okolnost mu je treba šteti obupen vojaški položaj vsega slovenskega ozemlja po razsulu avstrijske vojske jeseni leta 1918, ko ljubljanska slovenska vlada zaradi svoje neizkušnosti in slepega zaupanja v mednarodno pravico ni uporabila vojaške sile, ki se je umikala skozi Ljubljano in bila pripravljena pogrnati laško armado nazaj, odkoder je prišla; prav tako tudi Nemce na južnem Koroškem, ki je takrat bila še čisto slovensko ozemlje. Politično neizkušeni člani prve slovenske vlade v Ljubljani so bili prepričani, da so teritorialne zahteve slovenskega naroda dovolj zavarovane že zgolj zaradi vse od 6. stoletja dokazane dejanske posesti zemlje, kjer je od svojega prihoda v srednjo Evropo strnjeno naseljen prebival in mnogokrat po svojih predstavnikih odločilno posegal v zgodovinsko dogajanje v srednjeevropskem prostoru. To zgodovinsko pravico Slovencev do svoje, takrat mednarodni javnosti pod slovenskim imenom še nepoznane domovine je podprl še severnoameriški predsednik Wilson, ko je 8. januarja 1918 predlagal mir na podlagi 14 točk; med temi je najvažnejša bilo do tedaj še nepoznano načelo samoodločbe narodov, po katerem noben politično še ne samostojen narod ne more brez lastnega privoljenja iz ene suverenosti v drugo, t. j. nihče ne more nobenega naroda brez njegovega pristanka odtrgati izpod oblasti ene države in ga izročiti drugi državi.

To načelo bi slovenskemu narodu odprlo vrata v državopolitično neodvisnost, se pravi, v neodvisno in suvereno slovensko državo, če bi takrat Slovenci imeli že izdelan svoj državopolitični program in bi mislili predvsem na neodvisnost, ne pa na skupno državo s Hrvti in Srbi razpadle avstroogrške monarhije. Toda Slovenci smo takrat bili še zelo daleč od misli na ustanovitev lastne države. To pa ne samo zaradi politične nezrelosti in pomanjkanja slovenske zavesti, ampak tudi zaradi ogroženosti nezavarovanih slovenskih mej. Wilsonovo načelo o samoodločbi narodov so na Koroškem izvedli tako, da je vsa Koroška dežela ostala v novo ustanovljeni republiki Avstriji; sicer po predhodnem plebiscitu, ki pa so ga Slovenci izgubili zaradi Jugoslavije. Koroški Slovenci v vsaj precejšnji večini - niso hoteli glasovati za državo, ki je komaj nastala in je nihče ni poznal, vrh tega pa so se njene zasedbene čete v plebiscitnem ozemlju napram prebivalstvu še zelo slabo obnašale. (Danes bi rekli, da so se koroški Slovenci že takrat - 10. oktobra 1920 - uprli balkanizaciji, česar si Slovenci v „suvereni“ republiki Sloveniji danes skoraj ne upajo, da jih ne bi Srbi obdolžili narodne nestrpnosti, op. pisca). Takrat smo torej Koroško izgubili zaradi tega, ker smo hoteli postati Jugoslovani.

Zapadni del Slovenije s Trstom in Gorico pa sta naši „zaveznici“ Francija in Anglija že 26. aprila (Londonski dogovor) obljubili Italiji za njeno vojaško zavezništvo proti Avstriji.

Ker so slovenski politiki takrat udobno plavali v vodah jugoslovanstva in se navduševali nad „bratskim zagrljajem“ s Srbi iz kraljevine, so brez kakršnihkoli pisanih varščin, brez slehernega pisanega in podpisane dogovora s predstavniki takratne srbske vlade drveli v „ujedinjenje“ s kraljevino Srbijo. Nova državna uprava nam je mesto federalizacije takoj prva leta vsilila centralistično Vidovdanske ustavo, 6. januarja 1929. pa z Aleksandrovim državnim udarom še diktaturo z narodnostnim unitarizmom po načelu: en kralj, en narod, ena država. Danes, po 70 letih obstoja Jugoslavije je leta 1929 uvedeni narodnostni unitarizem še poostren, damo da v drugi obliki, vključ slovenski „suverenosti“ in upravni federalizaciji.

Zato je 29. oktober po propadu Panonske in Karantanske Slovenije pred 1100 leti zares edini slovenski narodni praznik, saj nas spominja konca naše stoletja trajajoče odvisnosti od nemške Avstrije, ki nam je

bila vedno le mačeha, čeprav so jo naši davni predniki pomagali graditi in ohranjati in so jo koroški Slovenci še leta 1920 imeli za svojo državo.

Naša politična neodvisnost leta 1918 je bila zelo kratka; vzrok temu je bil v dejstvu, da smo bili na kako narodno samostojnost v lastni državi popolnoma nepripravljeni in so naši voditelji silili v državno skupnost s kraljevino Srbijo. Zato se je ljubljanska slovenska vlada že takoj po 29. oktobru s prošnjo za potrditev oz. priznanje zagrebškega Narodnega viječa formalno odrekla svoji politični neodvisnosti in je postala ena izmed federativnih enot nove države Slovencev, Hrvatov in Srbov (prečanskih, op. ur.), t. j. južnoslovanskih narodov razpadle avstroogrške monarhije. Samo en mesec pozneje - 1. decembra 1918 - je Slovenija upravopolitično iz srednjeevropskega okvira prešla v območje Balkana, je padla v krepilje bizantinske vzhodnjaški prepotentnosti, političnega „nadmudrivanja“ in brezobzirnosti. Z „ujedinjenjem“ s kraljevino Srbijo je Slovenija upravopolitično postala balkanska dežela. Vse te balkanske značilnosti Jugoslavije so Slovenci kmalu občutili in so jih tlačile ves čas življenja v prvi Jugoslaviji in jih tlačijo še danes. Kmalu so si morali razočarani priznati, da so z „ujedinjenjem“ prišli „iz dežja pod kap“. Tudi zato so 29. oktober pričeli praznovati kot svoj narodni praznik šele 19 let po „uradni“ osvoboditvi.

V domovini že 40 let praznujejo kot narodni praznik dan svojega zaslužnega komunistični diktaturi. Slovenci v svobodnem svetu pa se 29. oktobra spominjamo sleherni leto po vseh kontinentih sveta. Spominjamo se ga slovesno, kot se za narodni praznik spodobi. Edino, kar je na takih uradnih proslavah mnoge motilo, je bilo - razen priznavanja pomembnosti tega narodnega praznika za vse Slovence - zgodovinsko neutemeljeno tlačenje Slovencev v skupnost z neslovenskimi narodi Jugoslavije, predvsem s Srbi, ki jim je poudarjanje slovenstva danes že državni skupnosti škodljiv in nevaren narodnostni šovinizem in nestrpnost. Osvoboditev slovenskega naroda je do sedaj šla vzporedno z osvoboditvijo Jugoslavije od komunistične diktature. Skratka: brez osvobojene Jugoslavije ni bilo svobodne Slovenije!

Letošnji 29. oktober, pravzaprav proslava našega narodnega praznika pa je v tem oziru prinesel pomembno, sicer že dolgo pričakovano spremembo. Letošnji slavnostni govornik je na proslavi v Slovenski hiši vrgel med Slovenci misli, ki vse do letošnjega narodnega praznika še niso bile izražane niti med med stenami Slovenske hiše niti v nobenem drugem slovenskem domu v Argentini; vsaj ne v tako odločni in jasni obliki. Arhitekt Jure Vombergar, ki je bil glavni govornik na proslavi, je v začetku svojega govora ugotovil, da

„Dosedanja pot slovenskega naroda ni bila vedno premočrtna, bilo je mnogo stranpoti; vse te sestavljajo slovensko zgodovino. Za nekatere bi rajši videli, da jih ni bilo, nekatere vzbujajo pri novih generacijah nerazumevanje ali celo posmeh. A vse so del preteklosti, iz njih rastemo in se učimo. Zavedamo se, da smo grešna in nepopolna bitja, pač ljudje, ne angeli. Zato je tudi naša zgodovina nepopolnih ljudi, zgodovina luči in senc, pa vendar postopno bližanje k večji popolnosti v narodnem pogledu, k večji osvečenosti rojakov o narodnih pravicah in dolžnostih.“

Ko se oziramo na preteklo poldrugo stoletje, poznamo tri posebno vidne miljnike na slovenski poti. („Miljnik“ je bil kamenit mejnik na cesarski cesti, ki je kazal, kje se konča ena milja - danes kilometer - in se začne druga).

„V prejšnjem stoletju je gotovo najbolj pomembno leto 1848, leto pomladi narodov leto tudi slovenskega pomladnega brstenja. Ob zavesti ogroženosti, ki ga je za nadaljni razvoj slovenskega naroda pomenil vdor nemštva, so se mladi slovenski izobraženci zedinili za program Zedinjene Slovenije... Zahtevali so združenje vseh slovenskih pokrajin v eno samo upravno enoto in enakopravnost slovenskega jezika v šolah in uradih, tokrat še v okviru Avstro-Ogrske... V tem stoletju pa se odražata dva važna miljnika na slovenski poti, to sta leti 1918 in 1945.

„Naši slovenski predniki so upali, da bo slovenski narod v državni skupnosti s Hrvti in Srbi imel tisti okvir, kjer mu bosta z jamčeni svoboda in politična varnost. Žal je

bil za svoja pričakovanja kmalu opeharjen, kajti v Jugoslaviji so kmalu prevladale velikosrbske koristi. Vključ temu pa so bili izbojevani novi dosežki za nadaljni razvoj slovenskega naroda: razmah slovenskega šolstva, univerza, akademija znanosti in umetnosti, narodna in moderna galerija, razcvit zadružništva in prosvetnih organizacij, nadaljnja elektrifikacija in industrializacija vse Slovenije... Koroščeve Punktačije so zahtevale Slovenijo kot posebno upravno enoto...“

Proti koncu druge svetovne vojne, med nemško okupacijo in komunistično revolucijo je bil ustanovljen v Ljubljani NOS - Narodni odbor za Slovenijo. Nad 300 javnih delavcev iz vseh področij javnega življenja je sprejelo izjavo NO za Slovenijo, razglašeno 3. maja 1945 v Ljubljani, kjer se proglašala ustanovitev narodne države Slovenije kot sestavni del demokratične in federativno urejene kraljevine Jugoslavije...

Tako vidimo, kako se na slovenski poti postopoma vedno bolj kristalizira zavest narodne samostojnosti in neodvisnosti v danih okvirih in možnostih: narodne zahteve dobivajo vedno bolj določeno obliko...

Naši slovenski politični cilji, to je, svobodna in samostojna, suverena država Slovenija, pa niso nujno tudi v korist velesil, še manj sosednjih narodov. Kot pravi R. Smer-su, predsednik Slovenskega narodnega odbora: „Slovenci moramo imeti svojo slovensko politiko in se ne smemo ozirati na želje, zahteve in pritiske niti velikih niti malih držav.“

„Vendar ne iščimo krivcev za (do)sedanje stanje le pri drugih! Izprašajmo i vest, v koliko smo tudi sami sokrivni za n! Ne morda s tem, kar smo storili, temveč s tistim, kar smo morda opustili...“

Oziramo se nazaj v slovensko preteklost,

Ali je diskusija...

Nadaljevanje s str. 1

vec! Kdor želi človeka na sploh, ne samo delavca ali intelektualca, oropati samoupravljanja, zasleduje nedemokratske namene in se ga mora zavrniti. To je jasno.

Ampak, pogledajmo kakšno je to naše samo-upravljenje, če komunistična partija neizprosno reklamira zase vodilno vlogo: odločevati povsod, vselej in nedotakljivo? Privoščimo si golo resnico v imenu pravice in recimo bobu bob: kjer terja vladajoča partija zase privilegij voditeljstva, ponavljam, na vseh področjih družbe, naroda, tam pac ni prostora samoupravljanju delavcev in državljanov. V jasni slovenščini izraženo: pri nas ni samoupravljanja. Obstojta pa „socialistično“ samoupravljanje. Pridevnik „socialistično“ uničuje tu vsebino in smisel „samoupravljanja“ in ga spreminja v nasprotja, namreč v „ne-samo-upravljanje“. Z oznako demokratski centralizem se tudi rado vara narod, saj centralizem ne more biti nikoli demokratski.

Narodni heroj Franc Leskovsak je še pred smrtjo javno izjavil, da je samoupravljanje nekaj dobrega „za poštene ljudi“. Tu pa bi se morali srečevati s problemi morale, osebne in politične. Slovenci so pošteni narod.

Tovariš Vrhovec končuje svoje besede s trditvijo, da „smo dovezetni za radikalno kritiko vsega tistega, kar ni dobro...“ omejuje pa takoj to svojo radikalno dovezetnost z formulo, da ni dovoljena kritika „vsega obstoječega“!!

Očitati mu moram nekonzekvence, ali pa metanje peska v naše oči. Kdor izrečno dopušča „radikalno kritiko“ ne sme v isti sapi izvzeti iz kritike to realno obstoječe! Radikalno kritizirati pomeni, globoko, temeljito in neizprosno kritizirati, to pa pomeni, da se vse lahko brez strahu pred administrativnimi ukrepi, čitaj - pred odvzemom svobode, kritizira.

Tudi ne vidim razloga, zakaj se naš sam upravljajoč človek ne bi smel lotiti kritike omenjene „vodilne vloge partije?“ Saj nam je znano, da se partija tudi lahko zmoti, glej naš odnos do Stalina

veselimo se dosežkov našega naroda, žalostijo nas stranpoti in nedostatki, nedoseženi cilji pa naj nas ženejo k večji vnemi in zavzetosti ter kljubovanju vsem neprijateljskim silam v domovini in svetu. Nič ne dé, če ne bomo videli izpolnjenih slovenskih ciljev mi, bodo jih naši otroci ali vnuki. Slovenska pot se ne neha ob prvih milijnikih in ni delo le nekaj rodov: stopamo po njej v zavesti prehojenih in še nedohojenih stopinj. Zato budimo v svojih potomcih vero: nekoč bo!...

Vztrajajmo na poti slovenstva, pomikajmo se naprej od milijnika do milijnika. Tudi ta današnji večer je milijnik na poti k velikemu cilju, ki ga predvidevamo: k neodvisni in samostojni državi Sloveniji. Državnost nam ni fetiš, je pa nujno potrebno sredstvo na slovenski poti!

Svobodna, demokratična Država Slovenija je naša pravica in dolžnost v najvišji meri. Dosegli jo bomo . svobodni in združeni - ob svoji zastavi“.

Še pred letom ali dvema je ob našem narodnem prazniku spomin na Jugoslavijo in Slovenijo v njej - čeprav formalno federativno republiko - bil nerazdružljiv pojem: druge ni bilo brez prve; Slovenija je mogla obstojati kot svobodna le v - od komunizma - osvobojeni Jugoslaviji, nikdar pa kot svobodna in samostojna slovenska država. To so dolgo let bile le sanje „nerazsodnih posameznikov“. Danes pa je to že osrednja misel 29. oktobra, zgodovinskega dne, ki je le eden izmed mejnikov na poti do popolnoma svobodne Slovenije v suvereni slovenski državi!

In vedno nam je bil samo to: en korak bliže k uresničenju narodnega cilja Slovencev: rojstva zedinjene Slovenije kot suverene slovenske države.

Peter Olišnik

pred letom osemindesetletim. Kako naj državljani presodi, kaj po mnenju partije ni dobro in potemtakem prosto za kritičen odstrel? Zakaj se ne dopušča kritika osnovnih vrednot? Vtis imam, da Vrhovec in tovariši bolj mislijo na svoje položaje in privilegije, ko govore o osnovah sistema. Saj niso vzroki za občo krizo padli iz neba, marveč so bili povzročeni od partije in izhajajo iz sistema. To čivkajo že vrabci v žlebovih, dajansko vé to tudi ves delavski razred, semo molči se iz strahu pred organi varnosti.

Redakcija Večera je dala izjavam tov. Vrhovca nadpis: „Kritična analiza sčiti sistem“. Ampak samo partija odločuje katera analiza velja in potem tudi sčiti sistem. Seveda vsi vedó, da so to samo lepe besede, o širokem in radikalnem razpravljanju, v jedru pa prevladuje med ljudmi strah in nezaupanje pred vodilno vlogo partije.

Znano je, da se včasih javna in kritična analiza delovanja Zveze komunistov Slovenije, kaj rada označuje kot nekaj kriminalnega, fašizma ali ustaštva sličnega, tudi gestapo je kdaj kriv, vendar poudaril bi rad, da si želim odprte razprave z argumenti, kot je to med demokrati potrebno. Partija je že dokazala, da se zna boriti za neodvisnost in svobodo, prvič po okupaciji in nato zoper stalinizem; lepo bi bilo, če bi se zdaj spet osvestila kakšne nevarnosti se obetajo slovenskemu narodu. To pot iz drugih smeri.

Franček

Slovenski občestvi na Pristavi in Carapachayu sta Božič in Staro leto preživela z verskim in človeškim veseljem. Na Pristavi je poživl s programom in S. Kovačičevo novostjo, da so goste postregli z vinom brez plačila. Slovenci v San Justo so pričakali Novo leto ob bogato pogrnenih mizah, saj je v njihovem okolju največ petičnih. Veselo razpoloženje se je razvijalo v preprosti in prisrčni. kmečki in industrijski vnemi. Osrednja Slovenska hiša je praznovala božični praznik v skladu hierarhične božične liturgije in z božičnimi pesmimi. Dr. Julij Savelli je s svojim Galusom dal veličastni zaključek. Prav tako naša slovenska skupnost v Ramos Mejia in v Slovenski vasi pri požrtvovalnih slovenskih lazaristih.

Evolucija - Dialog - Sprava

Od vsega začetka revolucije so se našli kulturniki, krščanski socialisti, sokoli, - ki so se ji pridružili v upanju, da ne bo konec vojne prinesel Slovincem tudi konec demokracije. KPS ni nikdar niti pomislila na to. Po lahkem začetnem prikrivanju je sledila grozovito trda roka partije. Temu pritisku so se radi ali neradi morali pokoriti vsi, od zadnjega partizana do najvišjega kulturnika s Kocbekom in Vidmarjem na čelu. Sledil je vsem znan strašen konec opozicije v maju in juniju 1945. Partija se je držala hitlerjevega navodila: grozovitost in surova sila imponira. Povprečni človek se tema elementoma preda. Teror je najbolj učinkovit politični faktor!

Spor s SZ in ekonomija je partijo prisilila k navidezni odprtosti. Te ponujene roke so se doma, v zamejstvu in celo v izseljenstvu nekateri poprijeli. Pri tem dialogu, skromni odprtosti so mnogi taki posredniki odstopali od principa resnice in pravice. Revolucijo so kljub jasnim besedam Tita, Kardelja, Džilasla skušali omiliti s fikcijo NOB, opoziciji pa so hoteli naložiti greh kolaboracije v smislu izdaje. To naj bi dalo neko podlago nekemu novemu sodelovanju vseh Slovencev. KPS je molčala o negativnem rezultatu revolucije in stanje v Sloveniji jo je sililo k temu. Vendar kot je Stalin in perspektive diktature imel prav, da ni popustil v svojih grozotah tako tudi KPS ostane verna svojemu velikemu vzorniku iz let 1941-48. Udar je prišel od izidu Celovškega Zvona, dec. 1985.

Gre za članke dr. A. Ambrožiča, torontskega škofa, prof. A. Cepudra in dr. Ciril Žebota. Delo od 27. XII. 85 odločno odklanja vse tri članke kot nekaka sugestija k narodni spravi. Pri tem Ambrožič samo opisuje usodo njegove družine v maju 1945 v begu pred smrtjo iz Ljubljane v Vetrinje. Dr. C. Žebot se omejuje na 90 letnici Vidmarja in Laušeta, pri tem zadnjem pove vsem znano dejstvo, da Lauše iz protesta do diktature ni nikdar, celo na povabilo predsednika R. Nixona, naj bi odprl informacijski urad v Ljubljani, hotel obiskati domovine svojih staršev. Edino prof. Cepuder razmišlja povsem objektivno in neutralno o nasprotjih iz leta 1941-45. Zavzame nerazumljivo stališče naj bi opozicija sprejela dejstvo izgubljene bitke, kar Kočevski Rog ni bil. Opozicija naj bi tudi nehala s podrobnostmi likvidacij in zbirati imena žrtev, ki niti groba nimajo.

Urednik v Delu se postavi na izključno stališče kralj matjaževske NOB za preživetev slovenstva in za njegovo socialno osvoboditev. Rezultat pa je vendar tako znan: Teritorijalno smo verjetno dokončno zgubili tretjino Primorske, vso Koroško in Porabje. Zaščita SFRJ, ki naj bi bila mednarodno tako ugledna je tako borna, da danes po 40 letih 7 člen avstrijske pogodbe ni izpolnjen, da Italija še nima globalne zaščite za slovensko manjšino. Tako je danes Porabje izgubljeno, 80% slovenskih Korošcev je zapustilo naš tabor, 70% Primorcev! O socialni osvoboditvi je bolje ne govoriti; borno stanje skozi 40 let je postalo obupno, - 90% Slovencev z zavistjo gleda Avstrije in Italijane, - socialno neosvobojene.

Naravnost grozno izveni stavek v Delu: noben pokol domobrancev ali kak drug tragičen dogodek v boju partizanov ne more zmanjšati veličine NOB. Torej pokoli Mauserjeve, Kozinčeve, Brulčeve družine, duhovnikov L. Piščanca, D. Halasza, tisoči civilistov še pred nastopom opozicije, blatenje škofa Rožmana in strašni konec, že v mirnem času, deset in več tisočev opo-

zicije, vse to naj povečava partizane in spada v NOB.

Tako nas je tako zagovarjana evolucija pripeljala na pozicije iz maja in junija 1945. Na eni strani revolucija, KPS, ki se v monumentalni knjigi *Slovenija*, str. 181, Ljubljana 1983 takole označi njen teror: „Partizanstvo je bila šola humanizma, OF ni podlegla surovosti vojne, velika resnica se je razkrila: kjerkoli je poveljeval komunist (vsi komisarji in vsi komandanti razen enega so bili KP, op. pisca) si lahko med pojmom komunizma in humanizma postavil enačaj. J. Vipotnik izjavlja na proslavi 40 obletnice osvoboditve v Novem Mestu: „Mesto vseh poštenih Slovencev je bilo v NOB“. Mariborski publicist Tone Teršak je pravilno označil režim (NL 1985) „zanimajo jih ohranitev sistema in njih v njem, kar pomeni predvsem ohranitev vzpostavljenih razmerij in dosežene hierarhije.“ Titovo skrb za narod označi V. Dedijer v svoji knjigi, ko pravi, da je v prvi svetovni vojni 1914-18, njegov komandant na avstro-ogrski strani, Srb iz

Like, pred četo potegnil revolver in se ustrelil, češ, jaz sem Srb iz Like, in ne bom streljal mojih bratov. Tito, pa je povedal Dedijerju, da je on sam ostal v četi in se celo odlikoval v borbi. Za svojo vneto je Tito dobil avstrijsko odlikovanje.

Od onega besnega sovraštva in želje po maščevanju nad opozicijo se doma v političnem vrhu ni spremenilo nič. Pokole so desetletja skrivali sedaj hočejo še te moralno opravičiti. S tem novim izbruhom so jo dobili po zobeh vsi tisti oportunisti in naivneži tudi med nami, ki skušajo nove oblastnike predstaviti kot civilizirano kulturno društvo. Z raznimi vabilom in akcijami za podporo Sloveniji nam skušajo predočiti, da gre samo za trenutno krizo v devetih. Današnje stanje je direktno povezano in je posledica revolucije vse od 22. junija 1941 naprej. Še tako globoke krščanske misli Kocbeka in njegovih oboževalcev tega dejstva ne bodo spremenile. Vsako sodelovanje s KPS in njenimi organizacijami se je izkazalo za povsem negativno. Ogenj in voda se ne moreta družiti.

ZU

MISSING FILES

We in Canada are worried about the last Nazi collaborator. I am so fed up with this one sided eagerness. Italian army and fascists committed more crimes in Yugoslavia than Germans. No one was prosecuted. American army deported by force millions of Soviet citizens into their doom after the end of the war. English army under the command of former Canadian Government General Marshal Alexander by force and deception deported some 150.000 of Yugoslav dissidents to their death under Tito regime. No one was prosecuted for these crimes of the century equal, if not, worse than R. Eichmann's.

Peter Urbanc, former inmate of Italian and German war camps



Mohorjeva 1986

V uvodniku ravnatelj DSM nakaže finančno stanje družbe. Še niso povsem iz vode. Dolgovi so še veliki, dijaški domovi ustvarjajo izgubo, ki se nekako krije z dohodki najemnin glavne hiše. Poudarja idejno jasnost, kljub občasnim napakam in spregledom, ki so jih skušali popraviti. Dr. Hornboeck ima tu prav, samo pomislimo na težko dobo 45/49. Laični koroški politiki so se podali OF, dočim se je Mohorjeva uprla poskusu OF prevzeti družbo in je v tem uspela. Za akademike, ki so šli skozi slovensko gimnazijo pravi, da jih je samo 10% totalitarno usmerjenih. To zveni dobro, vendar samo pod pogojem da tih 90% demokratov niso podobni tržaškemu pisatelju Borisu Pahorju, ki je v Sledovih Drage Trst 1985 zapisal: „Nihče, ne takrat, ne danes, ne osporava partiji pravice, da organizira svoje politično in kulturno življenje, kot se ji zdi dobro in prav... Avstrijka, Maria Hammer s polnim razumevanjem v tehtnem članku Slovenici in sredstva javnega obveščanja na Koroškem, simpatizira s Slovenci za katere pravi, da izumirajo neslišno, neopazno! Dr. A. Reiterer, Dunajčan o problemu preživetja manjšine sam nakazuje na premajhno zavednost naših rojakov, ki se premnogokrat izogibajo slovenščini. Pisec tudi govori o strašnem osipu slovenskih glasov, ki se sedaj vrte nekje med 4 do 7 tisoč. P. Ivan Tomažič poda ob dvajsetletnici Korotana na Dunaju lepo zgodovino tega doma. Kljub mnogim težavam Korotan danes prosperira in je važen slovenski faktor. Iz diaspore so lepi doprinosi: Vinko Mirt iz Sao Paolo o pesniku in skladatelju Francu Treiberju, ki nam je ustvaril N-mav čriez izaro. Ana in Tone Gaberiz Chicaga sta napisala lep članek o zlatomašniku P. dr. K. Langerholzu. Od petih nekrologov so kar štirje iz izseljensva: Mirko Kundiš, dr. Jakob Kolarič CM, dr. Rajko Ložar in č. g. Julij Slapšak. J. Vrtačnik iz Clevelanda je počastil Senatorja F. lauscheta, 90-letnika. O slovenskih kulturnih prostorih je prispeval dober članek univerzitetni prof. J. Velikonja iz USA. Ko je kritičen do političnega poprijema glede enotnega kulturnega prostora s strani matice sam pisec priznava, da je ta njegov doprinos h konsolidaciji Slov. kulturnega prostora danes nesprejemljiv. J. Prosen, glavna gonilna sila za Rožmanovo sobo in sliko v Modestovem domu v Celovcu opisuje obe veličastveni komemoraciji od 40 letnici Vetrinjske tragedije. V stolnici v Clevelandu se je zbrala takorekoč vsa emigracija, stari, politični, mladina in 180 narodnih noš. Edinstveno in res vredno protesta konzula SFRJ. Pisatelj Alojz Rebuta, Tržačan, v članku **Slovenec danes**, vzpodbuja k slovenski zavesti z lepim zaključkom, češ, da nam je samo enkrat dano razkošje biti Slovenec. Pisatelj je premo konkretnen. Rebutova uporaba tujk, težkih miselnih kombinacij postaja pretežka, še posebej za Mohorjevo. Le komu se ljubi iskati slovar ali preiščevati: kozmična intenzivnost, dialektika prahu, bivanjski atribut, ontološka kategorija, travmatična psihologija, cukrarniška usoda? Pomanjkanje vsakega smisla za realni svet navaja Rebuta, da povzdiguje Tita, ker je bil sin slovenske matere, pa ni niti enkrat spregovoril slovensko; da govori o državniškem statusu Slovenije, pa smo danes bolj odvisni od KPJ kot smo bilo kdaj preje od Beograda in Dunaja; čista Rebutova fantazija. Kakšna usodna povezanost s Kocbekom, ki je bil poln najčistejših krščanskih misli, idej in poslanstev, konkretno jih je pa takoj in povsod izdal, ko je bila po sredi njegova ambicija in strah. Primerjava predvojnega genocidnega stanja v zamejstvu z današnjim položajem ki naj

bi bil zaščiten po mednarodnih pogodbah, je revna, ako primerjamo število zavednih rojakov v obeh dobah. Povsem na področje pravljic pa se predstavi pisec ko govori, da je danes slovenska civilizacija v koraku s svetovno (policija, sodstvo, preganjanje vernikov, duhovnikov, proces in zažig škofa!), da smo v infrastrukturi, recimo ceste, vlaki, telefon enaki Evropi in da smo po ravni življenskega komforta v Sloveniji izenačeni z evropskim povprečjem. Dr. A. Moritsch, naš koroški rojak v članku Štirideset let pozneje, pravilno oceni ukaz Ljubljane nov. 1945 Koroščem volite KP Avstrije kot usoden za kasnejši razvoj. To pravilno spoznanje Morič povsem pokvari, ko govori o vrnitvi kolaboracijskih čet iz Avstrije, med katere krivično pomeša domobranci. O njih usodi pravi pisec je slovensko zgodovino predolgo molčalo. Da bo ravnotežje izpostavljenost pa Morič omeni silne zasluge narodnoosvobodilne borbe proti nacističnemu okupatorju, kot da ne bi vedel, da je začetek našega koroškega propadanja v OF pod komando KPS vse od

22. junija 1941 naprej. Dr. Zdravko Kalan opiše zadnji teden v Dachau. Lepo se spominja naših trpečih in umrlih v tem taborišču. Konec je malo dvoumen ko pravi da po prihodu Amerikancev sem se boril za svobodo in Hvala D. Eisenhower, Bog to povrni, kar si storil za malo skupino revnih, neznatnih Slovencev. Upajmo, da bo dr. Kalan drugo leto nadaljeval, kako se je boril za svobodo in ali je res na mestu zahvala tistim Amerikancem, ki so del naših Dachaucev proti njihovi volji spravili domov in v smrt!?

Otmars Mauser, Lojze Bajc in Anton Oblak (za zvezo D. S. P. B.) so se predstavili z „Ob štiridesetletnici Vetrinjske tragedije.“ V poročilu je par novih zadev, rečimo dr. Bajlec (NO) je že 9. maja interveniral pri Angležih za begunce, ki so se pomikali proti Avstriji. Takoj ko je bil prehod preko mostu na Dravi prost je sledila druga intervencija dr. J. Basaja, Rev. M. Kranjca, dr. Bajleča in gen. Krennerja. Pišejo o intervenciji Pia XII. pri angleškem poslaniku v Vatikanu, naj Hrvatov in Slovencev ne vrnejo. Dne 22. maja je maršal Aleksan-

der izdal povelje, da se ne sme vrniti noben Jugoslovan. Pisci trdijo, da ta odredba ni prispela v Celovec do 27. maja in v tem naj bi bila tragična usoda naše predane vojske. Komaj verjetno, da je šlo za zamudo, ker vsako povelje, ki je šlo po radiu ali teleprinterju je moralo biti takoj potrjeno kot prejeto.

Tu gre za ono tajno zakrivanje zločina pa angleški vladi sami, ki pa verjetno ne bo nikdar priznana. Silno razveseli članek dr. Valentina Inzko o škofu dr. G. Rožmanu ob priliki odkritja spominske plošče. Inzko je eden onih redkih zamejcev, ki ne samo, da ve za razmere v centralni Sloveniji v letih 41/45 nego tudi upa zavzeti do tragedije povsem jasno stališče. Zanj je usoda centralne Slovenije tesno vezana z zamejstvom. Brez zdravega, demokratskega naroda v centru tudi ni življenja na periferiji! DSM je v letošnjem koledarju res pokazalo ideološko jasnost, lepe fotografije in številni članki in demokratske diaspore. To jasno dokazujejo, da bo nas še dolgo obiskovala!

ZU

Potreba po jasni in odločni besedi

(O »pismu« predsednika SIM Matjaža Jančarja zaupnikom te ustanove sem pisal na tem mestu pretekli tork. Ne vedoč za moje misli, je naš zvesti sodelavec iz Kanade g. Otmars Mauser pripravil članek za Kanadsko Domovino, ki ima drugačno mnenje od mojega. Svojega mnenja o izvoru »pisma« nisem spremenil, bralci pa naj pretehtajo tudi misli g. Mauserja. Ur.)

(Mi svetujemo, da pregledajo SIM-ovci svoj kader, če nimajo med seboj kakšnih „disidentov“! Uredništvo SD)

Razumljivo je, da je slovenska politična in ideološka emigracija trn v peti ljubljanskemu komunističnemu režimu; prvič zaradi izpričevanja resnice o takozvani »osvobodilni borbi« med drugo svetovno vojsko pod kamuflažo O.F., katere so se komunisti poslužili za svoje diktatorske cilje, ter o masovnih pomorih razoroženih slovenskih domobrancev l. 1945, ki so jim bili izročeni v maju istega leta od Angležev; in drugič, ker je preživela emigracija v svobodnih zahodnih deželah postala v štiridesetih letih politično in gospodarsko bolj vplivna kot je bila ob svojem početku.

Vse to današnjim voditeljem enopartijskega komunističnega sistema v domovini ne gre v račun. Četudi že nekaj let poskušajo s propagando na vse načine omajati naše vrste s tem, da so nekatere naše vodilne ljudi pred slovensko in kanadsko javnostjo blatili in jih proglasili za »vojne zločince«, jim ni uspelo, da bi napravili kakšne večje škode. S tem pa ni rečeno, da nevarnosti ni, saj so tej propagandi nekateri nasedli, in jim jo danes pomagajo razširjati. V svesti pa si moramo tudi biti, da jih je bilo veliko načrtno med nas poslanih kot beguncev, da bi tako lažje napredali svoje mreže in pridobivali novih simpatizerjev za svoje podvige, ki naj bi vsi služili političnim pridobitvam režima doma. V Avstraliji na primer, se je predsednik Slovenske izseljenske matice tovariš Matjaž Jančar hvalil, da so tamkajšnja društva vsa v rednih odnosih s SIM in da je v svetu samo še sedem organizacij, ki z Matico nočejo imeti nič skupnega. Te Jančarjeve trditve so nekoliko pretirane in njegovo govorjenje nekoliko zanosnjaško, vsekakor pa se mož trudi in z njim njegovi tovariši okrog *Rodne grude* — režimske trobente —, ki trobi v svet zdomcem o blagoslovih, ki jih je komunizem Slovincem doma prinesel. Poleg pa seveda agitirajo (to seveda pod krinkom kulturne izmenjave), kako udušiti glas svobodne emigracije in jo kot opozicijo onemogočiti.

Nedavno mi je nekdo poslal pismo, ki naj bi prišlo iz Ljubljane in ki je naslovljeno »na vse zaupnike in prijatelje Slovenske izseljenske matice«! Po obliki pisma in jeziku, ki ga pisec rabi, bi sodil, da je pismo avtentično. Kako in iz kakšnega namena je pismo prišlo v javnost, je pa tudi meni uganka, kot verjetno vsem ostalim, ki so ga sprejeli. Če je bilo načrtno razpečano od strani režima, potem bi odgovarjalo stavku v pismu, kjer stoji zapisano: »Občasno, namerno napačno poročanje tudi služi naši stvari«. Po drugi strani pa je prav tako možno, da je pismo prišlo v roke nekomu, ki mu ni bilo namenjeno in ga je dotični potem razpečal.

Vsebinska pisma me spominja na taktiko, ki so jo komunisti uporabljali še pred vojno v Sloveniji, ko so v delavskih, sokolskih in drugih organizacijah rekrutirali ljudi, da so v teh organizacijah zanje delali in tako ustvarjali bazo, ker so sami bili prešibki, da bi do česa prišli. To oz. isto se sedaj dogaja med nami.

Naj navedem le nekaj odstavkov iz tega pisma v presojo, da se ugotovi, kdo bi od takega pisanja imel več koristi:

»... Ob tej priliki tudi svetujem, da bodite s slovenskimi duhovniki skrajno previdni, vljudno in potrpežljivo tolerantni.

Ne prenažite se! Mnogi so nam že naklonjeni. Ne bo dolgo, ko bodo tudi ostali, ki danes še oklevajo, storili isto. Naš svet pri tem ravnanju je naslednji: Pridobite pastirje, čreda jim bo sledila. Tako bomo z lahkoto dobili v svoje roke cerkve, dvorane, denarne zavode, letovišča in organizacije.

Dalje tudi poudarjam, da navežete stike z bivšimi domobranci, zlasti pa z oficirji. Mislim, da jih bomo lahko dobili za našo stvar, zlasti tiste, ki hodijo domov na obiske. Ti vam bodo v bodoče mnogo koristili in pomagali.

Tudi stike z naprednimi in klerikalnimi kulturniki morate navežati, obstoječe pa poglobiti. Ti vam lahko odprejo vrata v vsemogoče njihove organizacije. Seveda, bodite previdni pri izbiri za vaše intimno sodelovanje...« itd.

Spominjam se, da sem slično pismo bral še pred vojno v Kranju, kjer se je pripravljala in izvedla stavka v kranjski tekstilni tovarni Jugočeska, kjer so potem s puškami oboroženi orožniki stavkarje razgnali. (Tisto stavko sedaj doma komunisti menda proslavljajo, ker so jo oni vodili in organizirali.)

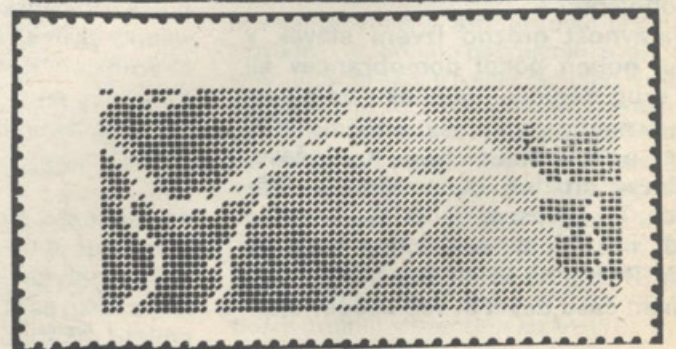
Naj bo že tako ali tako. Opozorila so dovolj jasna, pa naj prihajajo odkoderkoli. Seveda bi bilo neumno sedaj videti za vsakim grmom bav-bav, toda previdnost je mati modrosti, kot pravi že star pregovor, in nič ne bo škodilo, če tudi mi posvetimo več pozornosti nakanam, ki jih režim gotovo med nami zasleduje. Samo naša budnost, tesna medsebojna povezava in trdna temeljna načela, na katerih smo gradili naše cerkve in domove in vse, kar smo v svobodni Kanadi dosegli, bodo porok nadaljnega našega svobodnega izražanja in delovanja. Tega se morajo zavedati predvsem tisti, ki nas vodijo, ki kulturno in javno delajo, skrbe za organizacijsko življenje, zlasti pa vzgojitelji naše doraščajoče mladine. Ne gre se namreč zgoj za politično in ideološko emigracijo, temveč tudi za narodovo bodočnost in njegovo prebujanje iz rdeče mōre, ki duši svobodno slovensko misel, izmzgava njegovo delavno silo in ga skuša moralno degenerirati in pojugoslovaniti s priseljevanjem ljudi iz južnih krajev Jugoslavije v Slovenijo in z uvedbo nekakšnega »jugoslovanskega esperanta«. V tem je komunizem v Sloveniji ohranil svojo prvotno internacionalno obliko, s katero je pričel svojo revolucijo in po svoji zmagi takoj tudi uveljavljal te principe v najkrutejši obliki.

Zadnje čase sem prebral veliko stvari o naši slovenski problematiki, ki se zavijajo v dolge filozofske vozle, katerih menda še pisci sami ne razumejo in jih ne bodo razvozljali. Kar mi sedaj potrebujemo je jasna in odločna beseda, ki bo jasno in nazorno pokazala pot iz te dileme in z novo močjo osvetlila ideale, za katere je tisoče in tisoče vernih in narodno zavednih rodoljubov dalo svoja mlada življenja.

Za nas pa mora obveljati pravilo: Ohranite vero, svojo narodno zavest in vztrajati v boju za slovensko svobodo!

— Otmars Mauser
(Toronto, Kan.)

AMERIŠKA DOMOVINA, JANUARY 28, 1986



Žrtve 1941/45 v Sloveniji

Skoraj vse države, ki so bile zapletene v vojno so objavile dokaj točne in razčlenjene številke svojih izgub. Za države, ki so imele občine in anagrafske urade, in Jugoslavija je to imela, taka statistika ne povzroča problemov, ki se ne bi v enem ali dveh letih rešili. Statistike povedo več kot še tako obširne knjige. Za SFRJ bi podrobna statistika povedala znano dejstvo (Milovan Djilas), da je zaradi revolucije padlo neprimerno več žrtev kot pa "zaradi" okupatorja. Za SFRJ je poznana številka 1.7 milijona človeških življenj, ki naj bi padli v l. 1941/45. Dr. B. Kočovič, ki je letos (Sv. Slov 27. 6. 85) napisal knjigo o statistiki teh let pove, da mu je bil dan nalog v Beogradu, kjer je delal v glavnem statističnem uradu, da naj sestavi število izgub. Ker se je mudilo je E. Kardelju sestavil listo demografskih izgub, to je izgub na rojstvih in porastu prebivalstva, ako vojne ne bi bilo. To številko 1.7 milj. je potem Kardelj napačno obrnil kot, - da je to število pobitih.

Za Slovenijo Kočovič postavlja številko 32 000 direktnih (pobitih) izgub; tu pa je seveda daleč od točnosti, ker dosti enostavna in razpoložljiva analiza pokaže:

Krivic sestavljajo:

Nemci: ustreljeni ali pobešeni talci, - javno objavljeno 5900
nemška taborišča, Dachau, Mathausen itd. 1500
nemške fronte, Gorenci, Štajerci, Korošci 5000
revolucija na Koroškem 700
Italijani: talcev, na smrt obsojenih po posebnih sodiščih, pobitih civilistov pri čiščenju ljubljanske province 2500
taborišča smrti (samo Rab 3000) 4000
Madžari: mobilizirancev in madž. teror 300
Judje: iz Prekmurja, predani Nemcem 400

Revolucija

1. Prvi val likvidacij nasprotnikov do julija 1942 1500
2. Drugi val, Grčarice, Turjak, Kočevje do sept. 1943 900
3. Vojaške izgube Vaških stražarjev, domobrancev, četnikov 800
Po revoluciji pobiti domobranci in civilisti 11.500
Cigani 500

PARTIZANSKE izgube bi se povsem lahko ugotovile, ali po anagrafskem uradu in občinah, ali po statistiki, ki jo partija ima ali pa po organizaciji borcev, ko vendar vsi svojci padlih partizanov dobivajo penzije ali uživajo druge dokumentirane privilegije. V monumentalni knjigi *Slovenija 1983* Državna založba Slovenije beremo: Izgube znašajo 80 tisoč partizanov, talcev, žrtve okupacijske policije, internacije in nemških taborišč. Gornja številka ne obsega izgub bele in plave garde, nemških mobilizirancev (ti rojaki niso vredni omembe! op. ur.) Vsekakor gornja številka je pretirana, ker bi partizanske izgube postavila na 70 tisoč. Nekaj podatkov se dobi v Slovenskem krajevnem leksikonu, kjer so omenjene žrtve NOB. Vse občine sicer niso obdelane vendar dosti pove recimo Vrhnika 274, Tolmin 1117, Idrija 1550, Cerknica 1130, Ajdovščina 894, Logatec 178, Nova Gorica 2139, Postojna 528, Radovljica 993. Nemci so samo v sept. 1943 pobili v 14 dneh 3000 prisilno mobiliziranih Primorcev; italijanska ofenziva v 1942/43 je 5 tisoč partizanov reducirala na manj kot 1000 pohod 14 divizije iz Ljubljanske pokrajine preko Hrvaške na Štajersko v zimi 43/44 je imel preko 1000 mrtvih. Pride-mo na število 36 tisoč, od teh moremo odšteti kakih 6 tisoč, ki morejo biti obseženi kot talci, interniranci itd. - Tako pridemo do izgube komunistične vojne sile: partizanov, VOS-a 30.000. Končna

vsota človeških izgub na slovenskem ozemlju v letih 1941*45 je torej blizu številke 65.400.

Kot direktna izguba druge svetovne vojne se lahko štejejo mobiliziranci v vojskah okupatorjev, slovenski Judje in par sto zavednih Slovencev, ki so bili napoti namenu okupatorjev potujčiti Slovenijo. Skupaj manj kot 6 tisoč ljudi. Vse preostale žrtve pa so padle radi revolucije bodisi direktno povezane z revolucijo ali pa indirektno radi nesmiselnega izzivanja okupatorja. Vprašanje nastane ali je rezultat revolucije, ki je danes tako viden bil vreden nasilne smrti skoraj 60 tisoč rojakov? ZU

Umrl je V. Polanšek

V sredo, 28. avgusta, je umrl v bolnišnici na Dunaju pred operacijo na srcu koroški pesnik, pisatelj, skladatelj in vsestranski kulturni in prosvetni delavec Valentin Polanšek. Odšel je nepričakovano, sredi načrtov in dela, v zrelih moških letih, star komaj 57 let, saj se je rodil leta 1928 v Lepeni pri Zelezni Kapli. Med zadnjo vojno so mu nacisti pobili devet najožjih sorodnikov, sam pa je študiral na nemškem učiteljski v Kranju in ga po vojni dovršil v Celovcu. Leta 1948 je nastopil učiteljsko službo na osnovni šoli na Obirskem in tu je ostal do smrti kot ravnatelj.

Polanšek je pisal pesmi in prozo. V celovski reviji Vera in dom sta izhajali povesti *Obirjan* in *Sosedov ovčar*. Izdal je tudi pesniške zbirke *Grape in sonce*, *Karantanske*, *Činček za otroke*. Kot samostojne knjige so izšle zbirka črtic *Velike sanje malega človeka* ter romana *Križ s križi* in *Bratovska jesen*.

Prosimo, poravnajte naročnino in s prispevki v tiskovni sklad pomagajte našemu listu za uspešno ohranjanje med nami naše materine besede!
S. D.

Spoštovani!
...V zadnji številki v voščilih opazil tudi voščilo delovnega odbora za slovensko državno gibanje.

Tudi jaz sem vnet zagovornik slovenske državne ideje. Prosim, če mi sporočite, kako bi se tudi jaz lahko pridružil temu gibanju. Vem, da bo to dalo povod ugibanju, kdo sem jaz. Razumem nezaupanje starejših Slovencev do mlajših. Preveč je med nami takih, ki sodelujejo s komunističnim sistemom in njihovo delovanje odobravajo. Slepci, nočejo videti kako poguben je komunistični režim za naš slovenski narod.

Upam, da bodo ekonomske težave v matični domovini odprle oči našim rojakom doma in v tujini. Naj vzklije med nami vsemi želja po lastni slovenski državi! Jaz sam sem že od rane mladosti vnet za slovenski narod. Z ponosom govorim, Slovenec sem. Saj spoštujem druge jugoslovanske narode, toda v tej skupnosti bo slovenski narod umrl. Ukrepiti moramo, da ne bo prepozno. Brezbrižnost večine Slovencev in vera v komunistično utopijo, bodo zbrisale slovenski narod z obličja zemlje. Žalostno je to, toda resnično. Oprostite mi, preveč sem se razgovoril, upam, da me razumete.

Hvala lepa za Vaš trud pri Slovenski državi! Oprostite moji pisavi, imam bolj trde roke za pisanje.

Lep pozdrav!
Vaš naročnik F.S.

V slovenska obzorja in čez

Mogoče ne veste, da...

- da je bilo v zadnjem času z gotovostjo ugotovljeno, kdo je iz stanovanja Edvarda Kocbeka ukradel tretji del njegovega partizanskega dnevnika (od zasedanja Avnoja v Jajcu 29.XI.1943 do konca vojne)...
- da je PRIMORSKI DNEVNIK posvetil »Kraški ohceti« v Velikem Repnu trikrat več prostora kot zborovanju 300 izobražencev v letošnji Dragi ...
- da je katoliški mesečnik OGNJIŠČE presegel naklado 100.000 izvodov, s tem prehitel hrvaški GLAS KONCILA in postal najbolj razširjen katoliški list v Jugoslaviji ...
- da je v zadnjem letniku revije LINGUISTICA ljubljanski romanist Mitja Skubic objavil vrsto opomb k jeziku Borisa Pahorja ...
- da dobiva katoliška kulturna revija 2000, ki izhaja v Ljubljani, od države 200 milijonov dotacije letno, partijsko glasilo TEORIJA IN PRAKSA pa milijardo 200 milijonov (plus nekaj nastavljenih ljudi) ...
- da je neka anketa ugotovila, da v Evropi 23% ljudi verjame v reinkarnacijo, med njimi lep odstotek katoličanov ...
- da je članek znanega sociologa Franceta Bučarja FEDERACIJA ALI KONFEDERACIJA, ki je izšel v zadnji — 39/40 — številki ljubljanske NOVE REVIE, čakal dve leti na objavo ...
- da je v anketi o jugoslovanskem javnem mnenju neki beograjski profesor na vprašanje, kako si predstavlja izhod iz sedanje krize, izjavil, da vidi edini izhod v posegu armade ...
- da bivšega načelnika mostarske UDBE često vidavamo z vso družino v medjugorski cerkvi in da so se oblasti končno odločile postaviti okrog cerkve nekaj kioskov in stranišč ...
- da so med tujci, ki živijo v Svici, Jugoslovani po kriminaliteti na prvem mestu ...
- da je nedavno bivši predsednik SAZU Josip Vidmar (!) zaprosil za pogovor z nekim slovenskim — ne naslovim — škofom ...
- da je stari komunist, učitelj Jože Jurančič, po vojni poslanec v zvezni skupščini v Beogradu, ki je bil po resoluciji Informbiroja aretiran kot kominformist, moral v samici poslušati po zvočniku svoj lastni inscenirani dve uri trajajoči pogreb ...
- da je Bogo Samsa, predsednik Slovenskega stalnega gledališča, na predstavitvi letošnjega programa v Časnikarskem krožku v Trstu v italijanščini izjavil, da se je naše gledališče odločilo iskati novih gledalcev tudi »po štalah in osmi-cah« ...

Hrvaška diaspora: Ključno vlogo glede pravno državne ureditve teritorija današnje SFRJ bo nedvomno odigrala Bosna in Hercegovina. Grupa hrvaških in muslimanskih vidnih beguncev so se sestali v Zürichu maja 1. 85. Bistvo problema danes in v bodoče je v tem ali priznati Bosancem pravico samoodločbe in posebne muslimanske narodnosti. Na ta sestanek so ostro reagirali bivši državljani in funkcionarji NDH, ki smatrajo B in H za neločljivi del Hrvaške. Ostro je tudi reagiral dr. Mate Meštrovič, ki tudi samo dopušča možnost posebne politično pravne enote za B in H. vedno v okviru Hrvaške države. S srbske strani ni bilo nobene reakcije kar je naravno, ker Srbi o kakšni meji med Hrvaško in Srbijo na reki Drini ne marajo niti misliti. S hrvaške strani so le maloštevilni, ki bi se upali zagovarjati precej logično provizorno rešitev B in H. kot neke vmesne države med Srbijo in Hrvaško. To bi mogla biti rešitev, brez nevarnosti državljanske vojne, sprejemljiva od vseh. Ni izključno, da bi se dogodki potem hitreje razvijali v smislu zapadnega bloka, ki bi obsegal tri enakopravne republike, Slovenije, B in H. in Hrvaške in vzhodnega bloka, kjer bi bila dva glavna partnerja Macedonija in Srbija s Črno Goro. Velika škoda, da se med Hrvati ne najdejo vplivni politiki, ki bi upali javno zagovarjati tako rešitev. Insistiranje na Hrvaški in meji na Drini samo ojačuje diktaturo, SFRJ. Hrvaški javni delavci so imeli sestanek v New Yorku v jeseni 1985. Bili so prisotni dr. Mate Meštrovič od HNV, dr. Mladen Zorkin od HSS. Izdali so izjavo, da se bodo mirnim potom borili za svojo državo in napovedali vsehrvatski sestanek v Evropi jeseni 1986.

OKUPATORSKE IZGUBE: Nora Beloff v svoji najnovejši knjigi o Omadeževani Titotvi dediščini (London 1985) navaja nemške uradne vire. Po teh je padlo nemških vojakov in oficirjev v obdobju od 22. junija 1941 do 1. aprila 1945 na celem Balkanu 20.256. Velika večina teh je padlo v borbah v Bolgariji proti prodirajočim Sovjetom. Tudi sremska fronta je bila za Nemce polna izgub. Tu so že nastopali Sovjeti in Bolgari. Izgube na jugoslovanskem partizanskem in četniškem ozemlju so komaj nekaj višje kot 4 tisoč Nemcev. Tudi po nemških virih ni bilo v Jugoslaviji med vojno nikdar več kot 7 divizij. Mala Danska brez partizanov jih je imela 8! Po Pavlihovi praktiki 1985 st. 183 pa naj bi bile nemške izgube v gornji dobi 450000 to je točno stokrat več kot po uradnih nemških virih. Sovražnih divizij naj bi bilo v Jugoslaviji 50, to je več kot na zapadni fronti, k temu še prištevajo po partizanskih virih zajetih ali uničenih 4650 topov, 928 tankov in 309 letal. Ponavlja se stara trditev 1.7 milj. vojnih izgub, kar sedaj jugoslovanski viri priznavajo, da ta številka pomeni demografsko izgubo, dočim je padlo blizu 1 milijona, oseb po veliki večini zaradi revolucije. Pavlihova praktika to objavlja kot resno čtivo.



DIOCESE OF OAKLAND

2900 LAKESHORE AVENUE • OAKLAND, CALIFORNIA, 94610 • 415-893-4711

November 7, 1985

Rev. Vladimír Kozina
St. Margaret Mary Church
1219 Excelsior Ave.
Oakland, CA. 94610

Dear Father Kozina,

I am happy to inform you that you have been honored by the Holy See for your years of distinguished and dedicated service to the Church.

At my request you are being awarded the Benemerenti Medal, which was originally established by Pope Pius VIII. This medal is awarded in recognition for outstanding service to the Church.

On Sunday, December 8, the award will be presented at a dinner for your family and friends and for the clergy of the Diocese at the Cathedral Center in Oakland. There will be a social at 5:00 PM followed by dinner at 6:00 PM.

I would like you to feel free to invite up to 10 of your family and friends. A table will be reserved for them. Please return the enclosed card by November 20, indicating your presence and the number of guests who will be attending.

May I be the first to offer my congratulations on this well deserved honor and to assure you of my continued prayers.

Sincerely,

John S. Cummins

John S. Cummins
Bishop of Oakland

Čestiti-kam se priključuje tudi urednik J. D.

ŽIYA BESEDA

Kruh... za življenje sveta

Vse naše cerkve imajo oltarje. Nekateri preprosti, drugi bogati in dragoceni. Na oltarni mizi kruh.

Čudovito je znamenje kruha. Pri vsakem srečanju ga mašnik razlomi in razdeli navzočim. Tisti, ki čutijo veličino trenutka, stopijo k mizi, da prejmejo od kruha. Potem izrečejo besedico zahvale: Amen!

Veliko je to znamenje: vere in skupnosti.

Biti deležen pomeni vstajenje, življenje skozi smrt.

Vsi prejmejo košček istega kruha, ki tako postane vez vesoljnega bratstva.

Ljudi, ki se ljubijo med seboj: jaz-tvoj-kruh, ti-moj-kruh, on-naš-kruh. Na poseben način najbolj revni in zapuščeni.

Ljudje smo posejani po vsem svetu: vsak živi na svojem koščku zemlje. Smo kot seme, ki ga vsejemo, požanjemo, očistimo, zmeljemo, zamesimo in použijemo. Postanemo novi ljudje, polni svežih namerov in novih moči. To je nekaj naravnega in kmet to dobro ve.

Seme mora umreti, da rodi sad. Človek, ki umira sebi in se razdaja drugim, je seme. To umiranje ni znamenje žalosti, niti kozmične katastrofe ali izničanja. Ne, samo čudež, ko se iz smrti poraja novo življenje: lepše, večje in bogatejše.

— Kajti slišali smo o vaši veri v Jezusu Kristusu in o ljubezni, ki jo imate do vseh svetih zaradi upanja, ki vam je shranjeno v nebesih, pravi apostol Pavel.

V evangeliju je seme podoba Jezusa iz Nazareta. Sin človekov ni živel in umrl zase. O sebi pravi, da je »kruh... za življenje sveta«. V znamenju kruha je pokazal smisel in namen svojega bivanja na svetu. Preprosta gesta, ko se Bog skloni k človeku, da ga pritegne k sebi. Zato je vzel Jezus pri večerji kruh, ga razlomil in dal svojim, da ga použijejo. Cerkev, ki mora vedno znova rasti iz evangelija, vidi v tej gesti skrivnost človeka samega. Samo v moči tega kruha postanemo novi ljudje, rešeni smrti greha. Vsi, ki se zbiramo okoli mize, da praznujemo »evharistijo« (pomeni človeka, ki je prejel »dober [éu] dar [háris] in »se zanj zahvaljuje), moramo biti povezani v ljubezni z Bogom in med seboj: nihče ne more več živeti in umreti samo zase.

Lomljenje kruha, ki ga potem razdelimo; roka, ki jo ponudimo bratu ali sestri, so preproste geste našega praznovanja okoli skupne mize. Ponavljajo se iz dneva v dan, od nedelje do nedelje, iz leta v leto, do konca. Kljub temu so vedno nove, se ga spominjamo, upoštevamo in želimo posnemati njegovo življenje, ker je v tem naše odrešenje. Ta osrečujoča zavest naj z novo močjo zaživi v naših srcih letos, ko bo slovenska Cerkev praznovala evharistijo kot spomin na 50. obletnico evharističnega kongresa v Ljubljani.

MILAN

Peterlinova
koča na Ukovški
planini

Ena izmed koč na položni jasi v bližini planinskega zavetišča »Nordio« pod Ojstrnikom v Kanalski dolini se od nedelje, 15. septembra, dalje imenuje po profesorju Jožetu Peterlinu. Lastnik koč, znani narodni delavec Simon Prescheren, je sklenil dati na razpolago to planinsko zgradbo prc svetnim in kulturnim delavcem s Tržaškega, ki nadaljujejo delo prof. Peterlina, ki je v prvih povojnih letih skupno s številno skupino mladih somišljenikov zanesel v Kanalsko dolino poživljajočo zamisel o slovenski zavesti. To misel je poudaril Simon Prescheren na začetku prisrčne prireditve, ki so se jo udeležili svojci rajnega profesorja Peterlina, domačini iz Ukev ter prijatelji iz Trsta.



Simon Prescheren (v sredi) govori pred Peterlinovo kočo na Ukovški planini

Odslej se bo koča imenovala po prof. Jožetu Peterlinu...



Jubilejni, 20. študijski dnevi Društva slovenskih izobražencev v Trstu DRAGA 85 so se začeli v petek, 30. avgusta, v parku Finžgarjevega doma na Opčinah z nastopom mladega predavatelja iz Buenos Airesa. 33-letni publicist in javni delavec, član uredništva tednika Svoboda Slovenija GREGOR BATAGELJ je v zavirljivi slovenščini podal podrobno in kritično podobo slovenske politične emigracije v Argentini, njene značilnosti in probleme. Ovrigel je trditve, da gre za potomce kakih »izkoreninjenec slovenskega naroda«; poudaril, kako skupnost živi iz ljubezni do naroda in zvestobe idealom, brez sovraštva in maščevalnosti ter ostaja in hoče biti del slovenske celote.



DEDEK MRAZ SE JE VRNIL!

Ja, z Golega otoka. Kjer se je revček vical kot kominformist. Vrnil se je torej s svojim dobrotnim košem, bel od ruskega snega in od starčevske brade. In šel kam? V uredništvo DELA v Kapitolinsko ulico? Ne. Rajši se je usedel na stran šolskega koledarja, ki ga je izdala mladinska revija GALEB, potem ko se je obrnila za podporo na vse slovenske denarne zavode v zamejstvu, onstran vsake ideologije. Dala je torej stredo dobremu starčku in ga posadila na sam božični dan, v tistem svojem koledarju. Naj mu bo toplo med nami!

Bishop Baraga Home in THE BARAGA BULLETIN
Sault Ste. Marie to be Relocated — January, 1986

Na vožnji od Maribora do Ljubljane

(Ta članek je bil objavljen v goriškem Katoliškem glasu in ga je napisal dopisnik tega lista. Ur.)

V Mariboru je bilo. Vsedli smo se v avtobus in ko takole čakamo, da bo odpeljal proti Ljubljani, pride končno še šofer in v knjižni srbščini vpraša: »Da nije netko bez karte! Još jednom pitam: da nije netko ušao bez karte?!«

Tišina.

Iz pod črnih obrvi je še enkrat srečno pogledal po avtobusu, nazadnje pa se je le spomnil, da je šofer, se vsedel za volan in odpeljal.

Bila je noč; rodna zemlja je bežala mimo. Tudi v temi zasluži vse tiste holme ob cesti, vse tiste gorice, ki že stoletja dolgo Štajercem dajejo žlahtno kapljico. Za vsako hišo ob cesti veš, za vsako drevo.

V Slovenski Bistrici pride v avtobus kontrolor vozniških listov. Neverjetno, toda neka »urejena gospa« je bila brez vozovnice. Kontrolor se pripravljala, da bo opravil »uradni postopek«, tj. zaračunal bo potnici kazen — desetkratno

ceno vozovnice. Potnica pa povsem mirno sedi na svojem sedežu in niti ne trene. To zmede celo uradnega moža, da za hip zastane in pogleda pregrešno potnico. Ona nič! Mirno gleda nekam predse.

Nato kontrolor zahteva plačilo »kazni«. Ženska, še vedno čisto mirno, začne svojo pripoved, ki je bila dovolj glasna, da jo je lahko slišal ves avtobus:

»Spoštovani tovariš,« začne, »pred vojno sem živela v Prekmurju pod Madžari. Nismo smeli govoriti slovensko. Potem so nam po vojni rekli, da smo zdaj svobodni, da je slovenski narod enakopraven v jugoslovanski državi. Zdaj ne bi govorila, kako je bilo v resnici. In danes me je tale šofer vprašal, če imam vozni listek, v tujem, neslovenskem jeziku. Ker hočem, da v Sloveniji z menoj ljudje, ki opravljajo javno službo, govorijo slovensko, se mi ni zdelo šoferju vredno niti odgovoriti, kaj šele

da bi reagirala na njegova neslovenska vprašanja.«

Gospa je umolknila in obnemel je tudi kontrolor. Nato se je tiho obrnil. Primer je bil »uradno zaključen«.

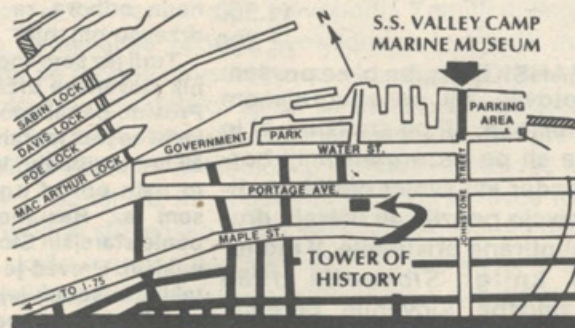
Tedaj pa se oglasi šofer in še nekaj potnikov-Neslovencev. (Takah potnikov-priseljencev iz bratskih republik je tudi sicer vedno vsaj polovica na vsakem potovanju). Šofer začne ob pritrjevanju svojih rojakov poučevati kontrolorja in vse potnike, da je vprašal, če kdo nima karte v uradnem jugoslovanskem jeziku, ki ga tako ali tako vsi razumejo!

Komaj nam je proti koncu dogajanja uspelo, že čisto razjarjenega šoferja in njegove somišljenike prepričati, da je v Sloveniji lahko uradni jezik samo slovenščina, v delu Prekmurja in na Slovenski obali pa slovenščina in madžarščina oziroma italijanščina, ker tam pač živijo tudi ljudje madžarske oziroma italijanske narodnosti. Nikakor pa ne more biti v Sloveniji, v nobenem oziru srbski jezik »uradni«. Taka je pač slovenska ustava, to niso le naše želje. Žal je tako, da je tisto, kar piše v ustavi, le želja

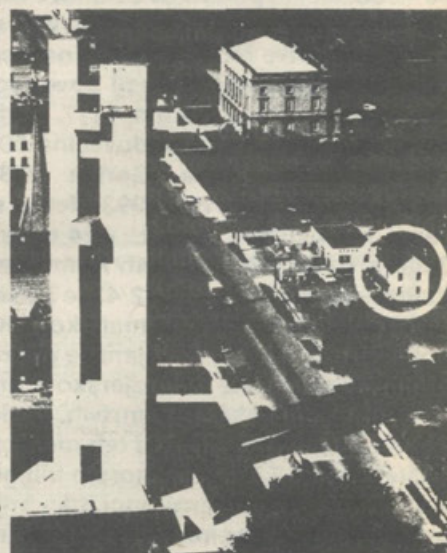
resničnost pa je veliko bolj podobna tistemu, kar je povedal šofer.

Saj ni kriv šofer! Kriva so podjetja, ki v javnih službah zaposlujejo ljudi, ki ne le da ne znajo slovensko, marveč so prepričani, da bodo Slovenci že končno prevzgojili v neke srbske Jugoslovane.

Tako se vozimo proti Ljubljani. Minevajo kilometri. Z vsakim kilometrom pa z vsakim dnevom mineva Slovence tudi potrpljenje. Ljudje počasi izgubljajo živce. In kaj se bo zgodilo, ko jih bodo dokončno izgubili?



The "BARAGA PALACE" highlighted by the circle in the picture to the left will be moved from its Portage Avenue location to a spot on the west side of the Ship Valley Camp Marine Museum as indicated by the arrow in the map drawing above.



Vaša nova šoferska izkaznica bo vključevala vašo fotografijo.

Mnogo ljudi ima lahko isto visokost in težo, ali nihšče nima obraza, ki je enak vašemu. Zato začeni 3. februarja bomo vaši šoferski izkaznici dali več zaščite, če jo izgubite, ali če vam jo ukradejo. Opreмили jo bomo s sliko.

To se pravi, da bo vaša dvo-delna izkaznica vključevala vašo fotografijo.

Poglej vse podrobnosti ko prispe vaše obnovitveno sporočilo za novo izkaznico po pošti.

Ministry of Transportation
and Communications

Ontario

Minister, Hon. Ed Fulton
Premier, Hon. David Peterson



Pismo uredniku

Spoštovani g. urednik,

Prejel sem Vaš časopis „Slovenska Država“ in se Vam prav lepo zahvaljujem. Predvsem članek o Teharskem jezeru me je - kot Celjana - še prav posebno zanimal. Kaj se je v mesecih po vojni na Teharju dogajalo, je mnogim starim Celjanom še zelo dobro v spominu. Da bo pa režim na tak perfiden način poizkusil zakriti vse množične poboje, je pa višek umazanije in cinizma. Ob prvi priliki, ko bom spet v Celju, si bom šel ta prostor ogledat.

Moram reči, da mi je Vaš časopis zelo všeč in prosim, da me uvrstite med svoje naročnike. Prav nič všeč pa mi ni bil izveček iz članka dr. Sirc, nekateri njegovi argumenti so mi kar sapo jemali!!! Seveda ima vsak pravico do svojega mnenja, brez vsakih „če“ ali „ampak“. Vsak, tudi dr. Sirc. Večina njegovih trditev pa je - milo povedano - netočna. Če je dr. Sirc za Jugovino, je to njegova osebna stvar (čeprav sem ga, po njegovi knjigi sodeč imel za dosti pametnejšega...). Ampak takole ex katedra ugotavljati, da se prišleki iz juga slovenščine končno le naučijo (torej poslovenijo) je pa v čudovitem nasprotju z resnico in z dejanskim stanjem. Po slovenskih mestih deloma slovenščine niti slišati ni moč. Sam sem doživel več primerov, npr. da natakar v Žalcu ni hotel z nami govoriti slovensko: „Nema kranjskih, bre, i govori srbski, da te razujem.“ Sredi Slovenije, letos avgusta!!! Tudi moji prijatelji, ne le jaz, so onemeli. Res, mogoče sem preobčutljiv; ampak tistih šest tednov v letu, ki jih preživim doma, v Sloveniji, hočem biti

res DOMA! V Sloveniji! In ne v Čupriji, v Belgradu ali še kje drugje na Balkanu. Takih primerov lahko navedem še cel kup. Tudi iz lastnih izkušenj.

Trditev o 10% priseljencev je pa prav gotovo iz kakšne prastare statistike. O statistikah pa tako vemo, da se da z njimi prav vse dokazati, tudi da je zemlja štirioglatna...

Odstotek je v resnici seveda neprimerno višji, na Jesenicah, v Velenju, v mestih nasploh pa prav ekstremno visok.

Zmotna je tudi trditev o Lumpenproletarijih. Včasih, pred 20 in več leti so res prihajali nekvalificirani delavci. Ja, včasih. Zadnja leta pa prihajajo vedno bolj ljudje s srednjo in višjo izobrazbo: zdravniki, med. sestre, tehniki. Da o uslužbencih raznih obrambnih ustanov, oficirjih itd. raje molčimo. Načrtna srbizacija oz. balkanizacija SLOvenije je v polnem zamahu. Dosti bolj nevarna in zahrbtna kot včasih germanizacija. Tako nevarna, da se že celo taki kot je Vidmar (čeprav Vidmar zame ni nobeno merilo...) tega zavedajo in to tudi povedo. Zahrbtna, ker se vrši pod plaščem bratstva in enotnosti. Zaseduje pa cilje, ki nimajo ne z bratstvom, še manj pa z enotnostjo nič skupnega.

Njihov cilj je ustvariti iz Slovencev pokorno, davke plačujoče (po možnosti v devizah!) pleme. Balkansko-ponižno pleme. Homo balcanicus. Prešernov dan še smemo proslavljati. Zaenkrat. Pa dan mrtvih. To je pa tudi vse. Če bi bilo po njihovih programskih jedrih, kmalu niti tega ne bomo smeli več.

Kaj pa potem: šubara in zavihani opanki v Slovenski narodni noši, guslarji in sevdalinke namesto Sla-

kov in Avenikov, kraljevič Marko kot naš idol in zgled??? Temu pa pravi dr. Sirc: „kulturna skupnost“. Iz vsega tega sklepam, da je dr. Sirc o položaju v Sloveniji silno slabo poučen, o „vox populi“ pa sploh. Odlikuje se po neverjetnem pomanjkanju poslušnosti za živo in naraščajoco željo ogromne večine Slovencev. Željo po razbitju političnih in ekonomskih okovov, ki nas priklepajo na ta balkanski sod brez dna. Naj dr. Sirc vsaj malo prisluhne, kaj ljudje doma govorijo, kaj mislijo, kaj čutijo! Dobro prisluhne!!! Potem prav gotovo ne bo več mahal s preživelo, zaprašeno in od moljev razjedeno jugoslovensko ideologijo.

Je to res „kompleks večvrednosti“, če hočemo svojo državo? Hočemo svojo državo danes, v 20. stoletju? Danes, ko še vsako črnko pleme v sredi Afrike živi v svoji državi in ne v koloniji? Kakšen paradoks!!! Pred par leti so še kuhali misijonarje za kosilo, danes pa imajo svoj sedež v Združenih narodih... Mi pa, kot star civiliziran ev-

ropski narod vegetiramo kot srbska provinca, kot brezimenski del neke umetne tvorbe. Zdi se mi, da smo predolgo bolehal za kompleksom MANJvrednosti, sicer bi že zdavnaj bili svoji gospodarji v svoji hiši.

Tako smo pa v svoji pohlevnosti bili vedno več ali manj zadovoljni kot marka, banovina, provinca ali pašaluk. Čas je, da postanemo to, kar nam po božji in človeški pravici pripada: neodvisni in svobodni! Toliko v odgovor g. dr. Sircu. Oprostite, spoštovani g. urednik, če sem bil preobširen. Če boste slučajno kaj tega objavili, Vas prosim, da moje ime zamolčite. Moja mama še živi v Sloveniji in nočem, da bi imela kakšne težave, saj veste, kako je s tem...

Še enkrat Vas prosim, da me uvrstite med svoje naročnike. Sporočite mi tudi, na kak način in kam naj plačam naročnino. Lepa hvala vnaprej.

Prav lepe pozdrave Vaš

N. N.

Koga naj pa jaz obtožim — in komu?

Kot privatnik javno vprašam tiste, ki me zadnje čase hočejo narediti odgovornega za vsemogoče stvari in reči. Tiha gonja proti meni že obstoja vsa leta odkar sem prevzel mesto odgovornega urednika Slovenske Države in v odboru Slovenske narodne zveze. Mera je polna in hočem omeniti le nekaj stvari.

1) Kdo je čutil za potrebno na božični dan 1983 ob 6 zjutraj po telefonu klicati in zbuditi mojo na smrt bolno in grozno trpečo pokojno ženo Berto-Marjolo, se ji predstaviti v jugoslovanski spakodravščini (bil je prav gotovo Slovenec)

češ, da se mudi v Torontu, da je v službi na neki ambasadi in je moja žena in mene ozmerjal z imeni kot izdajalca našega naroda, vojna zločinca, itd.

2) Kdo je poleg navadnih vlomov dvakrat premetal v naši hiši, kjer stanujemo vse stvari v moji sobi, ni se pa dotaknil ne denarja, ne zlatnine (kar pa se zgodi pri navadnih vlomih).

3) Kdo je preko balkona skočil na vrt, ko je skušal napraviti isto, kot omenjeno pod točko 2, ko sem se nepričakovano vrnil domov.

4) Kdo mi je grozil že junija 1985

BUTELJNI: Dne 13. januarja t. l. je ljubljanska televizija v štaterskem narečju podala igro, ki je obravnavala razmere v SRS v prvih porevolucijskim letih do 1948. Podobne igre Sovjeti še 100 let ne bodo videli. Je bila duhovita in ostra. Končala je z ugotovitvijo: „ALI MORAMO RES VSI BITI SAMO BUTELJNI, DA NAS PUSTE PRI MIRU?“

Stvarnosti to ne spremeni, ustvarja pa razpoloženje. Za tiste zgoraj seveda jekriv sistem ne pa neizvajanje istega!

po telefonu s smrtjo zaradi pisanja lista Slovenske Države in sem njegovo sporočilo ujel na moj stroj, ki sprejema telefonske klice, ko me ni doma?

5) Kdo mi isto grozi, večkrat na mesec po telefonu?

6) Kdo mi grozi na isti način z ugrabitvijo (kam, - v Slovenijo, Jugoslavijo? To so tipične stalinistične medvojne in povojne dobe).

7) Kdo je skušal pridobiti bližnje sorodnike, da poročajo o meni in kam?

8) Imam pri svoji starosti in boleznih dovolj dela z listom in vsemogočimi organizacijami, ki jim pripadam.

9) Vsa pisma podpišem s polnim imenom, (gospodje!) vse članke, in vsi drugi vedno podpišemo, sklicujoč se na svobodo tiska in demokracijo, ki je žal, mnogim med nami „španska vas“.

10) Ko mene in nas več ne bo, je poskrbljeno, da bodo drugi nadaljevali s delom za popolno svobodo slovenskega naroda in za njegove pravice po lastni državi!

Vaš slovenski rodoljub

Hadžin Marko

„Nedоследnost“ vatikanske politike ali le koristna „gibčnost“ njene diplomacije?

Za razumevanje odnosa uradne katoliške Cerkve oz. vatikanskih državnih oblasti do komunistične revolucije v Sloveniji in sploh na ozemlju razbite prve Jugoslavije je treba upoštevati dejstvo, da je slovenska osvobodilna fronta (OF) tudi v zunanjem svetu, zlasti za pridobivanje diplomatskih priznanj, skrbno skrivala svojo ideološko usmerjenost in svoje načrte za povojne čase, namreč prevzem oblasti po komunistični partiji Jugoslavije in vsiljenje diktature proletarijata ne le slovenskemu, temveč tudi ostalim jugoslovanskim narodom. Zato smo v zadnjih dveh letih vojne, ko je Churchill že dokončno pokazal hrbet Mihajloviču in s tem jugoslovanski kraljevski vladi v Londonu, v slovenskih ilegalnih komunističnih glasilih (Slovenski poročevalec, Ljudska pravica, i dr.) vedno pogosteje čitali poročila o obiskih vidnih OF-arskih Slovencev, predvsem iz „krščanske skupine“ v Vatikanu, zlasti v vatikanskem državnem tajništvu, nekakem ministrstvu za zunanje zadeve vatikanske države, dejansko pa katoliške Cerkve. Taka poročila večine slovenskih katoličanov tiste čase niso ravno vznemirjala, saj se takrat slovenskemu katoliškemu izobražencu, ki je v srednješolskih Marijinih kongregacijah, na univerzi pa pri Mladcih Kristusa Kralja ali pa v akademskem klubu „Straža“ bil vzgojen v Mahničevi načelnosti, ni zdelo mogoče, da bi dobro informirana vatikanska diplomacija nasledla izmišljenim komunističnim pravljicam o dogodkih v Sloveniji in zlasti o zadržanju katoliškega klera do „osvobodilne vojne“. Na veliko začudenje vseh pa se je zgodilo, da so komunistične laži v vatikanskih uradih in tudi pri samem papežu bile sprejete kot resnica, v Sloveniji in po drugih krajih Jugoslavije pomorjeni duhovniki in sam ljubljanski škof, ki jih je zagovarjal, so bili potisnjeni v kot kot lažnivci.

DVOLIČNA VATIKANSKA POLITIKA

V tedenski prilogi zagrebškega *Vestnika* je 13. julija 1984 bil objavljen zapisnik seje NKOJ - Narodnega komiteja osvoboditve Jugoslavije. Seja se je vršila 22. septembra 1944; vodil jo je dr. Vladimir Bakarič, profesor in pisatelj Edvard Kocbek pa je poročal o svojem obisku v Rimu, poleti 1944, kjer so se predstavniki jugoslovanskih partizanov pogovarjali s predstavniki Vatikana. Vsebina razgovorov je med drugim bilo delovanje duhovnikov v Sloveniji in Hrvaški proti partizanom; vloga slovanstva v bodoči Evropi in v svetu; o možnosti sprejema partizanskega zastopstva pri papežu; o nezaželenih in proti partizanom izpostavljenih škofih; o posredovanju med Vatikanom in Sovjetsko zvezo, itd. Edvard Kocbek, predstavnik slovenskih katoličanov v OF in NOV je prejšnje jeseni (leta 1943) bil na zasedanju AVNOJ-a v Jajcu imenovan za poverjenika za vzgojo pri NKOJ.

POROČILO EDVARDA KOCBEKA (skraćeno)

Vatikan je pripravljen se „z nami razgovarjati“ ali navezati stike s članom Nacionalnega komiteta osvoboditve Jugoslavije z željo, da se na ta način urejuje položaj hrvaških in slovenskih katoličanov v deželi.

Kocbek poroča, da je uvidel možnost sprejema pri papežu, toda le kot zasebnik, kar je pomenilo, da ne bi mogel imeti s papežem nikakih političnih razgovorov. Pred sprejemom pri papežu in kakršnikoli političnimi razgovori z njim je bila neobhodno potrebna konferenca z Državnim tajništvom.

Predmet razgovorov so bile predvsem razmere v Sloveniji in na Hrvaškem in - razumljivo - zlasti o osvobodilnih gibanjih v teh deželah, o prebivalstvu in o vprašanju kontinuitete Jugoslavije. (Šlo je za mednarodnopravno kontinuiteto leta 1941 razpadle kraljevske Jugoslavije, katere edini formalni predstavnik v domovini je bil general Draža Mihajlovič s svojimi četniškimi odredi na Ravni gori in tudi po drugih pokrajinah države, op. ur.). Vatikan je vztrajal na kontinuiteti Jugoslavije, katere zakonita, od zaveznikov priznana vlada je takrat bila v Londonu, nad državljanji v domovini pa ni mogla izvrševati nobene oblasti.

Edvard Kocbek je v Vatikanu dal obširno poročilo o sodelovanju duhovnikov na nasprotni strani, t. j. z okupatorjem. Do takrat so Titovi partizani v Sloveniji ubili že nad 30 duhovnikov; pred umorom so vsakega po svoji taktiki dolgo časa prej med ljudmi proglašali za kolaboracionista in narodnega izdajalca.

Paveličeve *Neodvisne Hrvatske Države* niso priznali razen zaradi svojega uradnega stališča kontinuitete.

Kocbek je na seji trdil, da je bil sprejet v Vatikanu kot prvi predstavnik vlade, ki *de iure* (še) ni bila priznana in se pohvali, da so ga z velikim zanimanjem poslušali.

Sprejeli se tudi njegovo trditev, da bo Slovanstvo v bodoče igralo važnejšo vlogo; bili so mnenja, da bo prej ali slej prišlo do združenja vseh Slovanov (vodilna in prva komunistična sila je bila ravno Rusija, do sedaj največja slovanska država, op. ur.). Dopuščali in priznavali so znani slovanski mesijanizem, toda ne v socialnem smislu (kot je Karl Marx svoj marxizem naslonil na mednarodni oz. nadnarodni proletarski mesijanizem, ker je bil v dnu svoje duše prežet z judovsko mesijansko idejo izvoljenega ljudstva, op. ur.). V Vatikanu so ta slovanski mesijanizem vzeli bolj kot izraz narodnega mesijanizma. „Memorandum“, ki ga je Kocbek verjetno prinesel s sabo na razgovore, je bil le bolj izraz oz. dokaz dobre volje in naklonjenosti Nac. Kom. Osv. Jugoslavije.

Od onega trenutka dalje so se izboljšali odnosi Vatikana do omenjenega komiteja. Razlogi za to izboljšanje so bili v glavnem sledeči:

1. Titov sestanek s Churchillom
2. Churchillov obisk v Vatikanu
3. srečanje Titovih partizanov z Rdečo armado

V kardinalskem kolegiju je bil Kocbekov zaveznik francoski kardinal Eugène Tisserant, vodja kongregacije za Vzhod. V prvi svetovni vojni je bil oficir in je leta 1944 bil star okrog 60 let. Za položaj na področju Jugoslavije se je zanimal tudi vodja kongregacije De Propaganda Fide, saj so vzhodni katoličani na Hrvaškem spadali v njegovo območje.

Edvard Kocbek je na teh razgovorih v Vatikanu nastopal kot slovenski katoličan, ki je sam osebno šel skozi vse te borbe in je imel skušnje v sodelovanju s komunistično partijo v Sloveniji.

Ko je Kocbek zaprosil uradno za sprejeto pri papežu, so mu odgovorili, da se za tako avdienco mora najprej odločiti kardinalski zbor; ta je bil mnenja, da bi avdienca bila zaželjena. Rekli so mu pa, da je po-sredi še en formalen zadržek. Vatikan je za take avdience vezan na splošen diplomatski protokol; ta pa določa, da mora predstavnik za politične razgovore s papežem predstaviti odgovarjajoče veleposlaništvo. Kocbek je seveda to zahtevo odklonil in nameravane avdience ni bilo, pač pa so mu vatikanski predstavniki priporočili,

naj predloži pooblastilo NAKOJ-a, ki naj izjavi, da za ta Kocbekov obisk v Vatikanu vé, ga odobrava in tudi želi. Kocbek je na to odgovoril, da zaradi vojne, t. j. zaradi tehničnih razlogov take izjave ne more dobiti.

Zaključek: Sv. Oče bo Edvarda Kocbeka sprejel v avdienco takrat, ko bo vatikanskemu Državnemu tajništvu predložil zahtevano pismo z izjavo NKOJ - Nacionalnega Komiteja Osvoboditve Jugoslavije.

Vsa zahteva diplomatskih zvez z Vatikanom je torej ostala odprta. Kocbek trdi, da je svoje delo izvršil, NKOJ pa opozarja na negativne posledice dejstva, da v Vatikanu ni bil uradno sprejet zaradi formalnih razlogov.

Kocbek tudi poroča, da je želel na hitro z njim govoriti Slovenec dr. Jože Žabkar, prvi duhovnik iz Jugoslavije, ki je bil sprejet v vatikansko diplomatsko službo. Dr. Žabkar je prišel h Kocbeku kot zasebnik, bil pa je tudi k njemu poslan (od Vatikana), da bi mu (Kocbeku) povedal stvari, ki mu jih oni (v Vatikanu) niso mogli. „Vatikan je danes še v položaju, da ne more računati samo z novo Jugoslavijo.“

V Sloveniji sami so oni (t. j. Vatikan) prišli do prepričanja, da ni več potrebe še nadalje podpirati SLS. Kocbek je dr. Žabkarja vprašal, če sme to dejstvo na seji povedati.

Odgovor dr. Žabkarja: „S tem dejstvom je mogoče računati“.

Vatikan je prišel do prepričanja, da ne bodo podpirali niti škofa niti drugih višjih duhovnikov in da niti onih 29 duhovnikov, ki so bili pobiti kot izdajalci, niso ovira za vpostavitvev odnošajev po vojni. Vatikanske oblasti so prepričane o njihovi krivdi (izdajstvo, op. ur.) in o pravičnosti kazni partizanskih oblasti.

Dr. Gregorij Rožman je baje bil v Rimu zelo nezaželen škof. Tako pravi dr. Žabkar. Baje so mu na fin način povedali oz. dali vedeti, da hodi po poti, kjer ga Vatikan ne bo niti zagovarjal niti podpiral. Vatikan je namreč dobil informacije, kako se je komunistična partija nenadoma postavila na patriotsko stališče in da ni mogoče govoriti o njenem protiverskem usmerjenju.

O odnošajih Vatikana do Neodvisne Hrvatske Države je dr. Jože Žabkar Kocbeku izjavil, da vatikansko Državno tajništvo, ni nikdar odgovorilo vladi dr. Ante Paveliča na predloge o vzpostavitvi uradnih diplomatskih stikov. Vatikan je pristal le na enkratno pet minut trajajočo avdienco dr. A. Paveliča s papežem Pijem XII. In še ta avdienca je bila povsem zasebnega značaja, na pritisk Musolinijevega zeta grofa Ciana. Pokazali so Kocbeku tudi knjigo vseh avdienc; Vatikan se je ves čas vojne strogo držal načela pravne kontinuitete Jugoslavije.

Sv. Oče Pij XII. je bil tudi zelo dobro poučen o razdelitvi hrvaškega duhovskega stanu predvsem v dva nasprotujoča si tabora: mnogo duhovnikov in škofov je podpiralo Paveliča, znan del pa je bil pristaš partizanov, t. j. „osvobodilne vojne“. Rekli so Kocbeku, da vedo za razdor v hrvaški Cerkvi; čutijo, da nekaj ni v redu, odločili se bodo pa šele, ko bodo sami dobili dovolj materiala za objektivno presojo položaja. Prosili so ga, naj pošlje vatikanskemu Državnemu tajništvu potreben material.

Vatikan je tudi skušal zvedeti, ali bi jugoslovanski politični krogi (se razume, da Titovi, op. ur.), mogli igrati vlogo nekakega posredovalca med sv. Stolico in Sovjetsko zvezo.

Med temi razgovori je Kocbek spoznal, da je stališče Vatikana precej konzervativno, vendar pa „realistično“ in elastično v svojih odločitvah; to pa je po Kocbekovem mnenju možno izkoristiti za utrditev komunističnega stališča v mednarodnem položaju.

V začetku avgusta 1944 je Tito za sestanek s Churchillom prišel v Rim in tam obiskal tudi baziliko sv. Petra v Vatikanu. O tem obisku je takrat bilo veliko ugibanja in govoričenja. Kocbekov obisk v Vatikanu pa je omenjen tudi v knjigi „Katoliška duhovščina v NOB 1941 - 1945“, ko je odposlanstvo katoliške duhovščine v Zagrebu obiskalo Tita, je ta izjavil, da je med svojim bivanjem v Dalmaciji na Visu „poslal dr. Kocbeka v Rim na razgovore z vatikanskimi krogi“. Ta Kocbekov sestanek v Vatikanu bi se moral izvršiti v Juliju 1944. „Čim so (v Vatikanu, op. ur.) zvedeli za Kocbekov prihod v Rim in za njegovo namero obiskati papeža, so mu takoj poslali mons. Cippica, ki se je večkrat sestal z njim in ga z vso ljubeznivostjo in naklonjenostjo poslušal.“ Ob tej priložnosti sta te, brez dvoma, v Rimu sestala tudi sam Tito in prof. Kocbek in sicer 8. avgusta 1944, ker je Tito tiste dni potoval skozi Rim na sestanek s Churchillom.

Z vatikanske strani je na teh sestankih bil navzoč, seveda, francoski kardinal E. Tisserant (katerega Hrvači ne štejejo ravno med svoje najboljše prijatelje, op. ur.), mons. Cippico, Slovenec dr. Jože Žabkar, poznejši papeški nuncij pri UNESCO, in slovenski jezuit p. Anton Prešeren ni bil ravno daleč vstran.

Prirejeno po Hrvatski Reviji, 3, 1984, str. 518-21.

xxxxXXxxxx

Ob prebiranju takih in podobnih poročil o dogodkih iz druge svetovne vojne, ki je Slovincem bolj kot vojna ostala v spominu vsiljena nam socialna, t. j. komunistična revolucija z lažnivim, vendar pa vablјivim imenom „narodno-osvobodilna vojna“, bi se danes nezaveden in vrhu tega še neveren Slovenec prav gotovo zgrozil nad „verskim fanatizmom“ in „narodno zagriženostjo“ slovenske generacije, ki je takrat pred partizansko drhaljo izbrala tujino in negotovo zdomstvo in zavrgla s prelivanjem bratske krvi desetisočih prevaranih prihajajoči rdeči „raj na zemlji“.

Danes je od onih dogajanj poteklo že celih 40 let. Tudi oni Slovenci, ki so komunistično revolucijo preživeli na tej ali oni strani in so danes ali doma ali pa raztreseni po svetu, slovenski duhovščini, ki se je s škofom dr. Gregorijem Rožmanom na čelu postavila po robu brezboženemu in breznarodnemu komunizmu, ne morejo očitati, da je njeno stališče takrat bilo zgrešeno. Od komunistov pobiti duhovniki niso padli zato, ker bi morda bili krivi izdajstva, t. j. sodelovanja z okupatorjem, ampak samo zato, ker so bili načrtom partije nevarni tudi v bodočnosti. Sodelovanja s komunizmom, poznejše t. i. „ponujene roke“ ipd. pa niso mogli sprejete iz enostavnega razloga, ker je krščanstvo teocentrično, komunizem pa brezbožen, ateističen. Zato med obema ne more biti sodelovanja, nikjer in nikdar, na nobenem področju; ne moreta se združiti niti mešati kot ni mogoče zmešati med sabo olja in vode.

Sleherno sodelovanje kristjanov s komunizmom se konča v škodo oz. z umikom krščanstva in v njegovo škodo. To je sedaj žalostna skušnja povsod, kjer so kristjani sprejeli ponujeno roko partije ali državne oblasti v komunističnih državah.

Vendar pa se še danes najdejo tudi med nami ljudje, ki so šli z nami skozi komunistično revolucijo, ki vedó, da naši rojaki v domovini prav zaradi javnega izpovedovanja svoje vere ne uživajo vseh pravic, katere jim ustava jamči in si vkljub temu še upajo trditi, da slovenski narod trpi pač zato, ker „hoče biti bolj papeški kot papež sám“.

G-nik.

Slovenska država bo sad našega dela, ne pa le rezultat privoljenja velesil!

MEDNARODNI POLOŽAJ JUGOSLAVIJE PO TITOVU SMRTI

II. DEL

Kadar se v mednarodnih krogih govori i „mednarodnem položaju Jugoslavije“ bi morali vedno imeti pred očmi le eno: nevarnost sovjetskega vojaškega udara v Jugoslavijo, s sodelovanjem oboroženih sil varšav. pakta ali brez njega. V vsakem primeru pa bi tak vdor v to državo bil izvršen z enim samim namenom: „zavarovati Jugoslavijo pred nevarnostjo z Zapada.“ Kajti samo Zapad lahko „spravi v nevarnost sedanje meje Jugoslavije ali ograža njen obstoj.“

Nad Jugoslavijo že vse od njenega nastanka pred 70 leti visi Damoklejev meč vedno možnega in verjetnega razkroja. Tudi že od njenega nastanka nobena jugoslovanska vlada ni mogla ali pa ni hotela urediti razmerja med različnimi nesrbskimi narodi in osrednjo državo, ker nobena vlada ni hotela priznati enakopravnosti ostalim, v skupno državo združenim narodom. Najbolj pereče pa je vedno bilo in je še danes Hrvatsko vprašanje. Po zadnji svetovni vojni so se pričeli navduševati za lastno državo tudi Slovenci in Makedonci, pred leti pa so dvignili glave še Albanci na Kosovu. Tako so danes v Jugoslaviji sredobežne sile že močnejše kot sredotežne; vse republike namreč težijo k čim večji samostojnosti ne le v kulturi ampak zlasti v gospodarstvu. Titove trditve in obljube da bo ob svoji smrti pustil državo enotno, brez narodnostnih problemov, so običajne v zraku.

To so spoznali tudi že tuji dopisniki v Beogradu in po drugih mestih Jugoslavije. Tako npr. Davi Binder, dopisnik *The New York Times* piše v tem dnevniku 15. novembra 1981 med drugim naslednje:

„Res je, da je Jugoslavija, katere ime pomeni „dežela južnih Slovanov, umetna tvorba; to je dežela, kjer je sedem različnih občevalnih jezikov in tri velika verstva, poleg mnogih drugih manjših nasprotij. Do Titovega nastopa je glavna iniciativa za združenje prihajal od Srbov, ki so želeli obnoviti srednjeveško (Dušanovo, op. ur.) carstvo, ki se je razprostiralo vse do najbolj oddaljenih obal egejske Grčije. Tito, ki je pol Hrvat in pol Slovenec je sanjal o zvezni republiki, ki bi jo v skupnost povezovali neodvisnost, komunizem in obnovitveni duh. Vkljub temu pa je seme današnjih jugoslovanskih težav zasejal v veliki meri Tito sam.“

Binder dalje trdi, da je „v teh dneh težko najti kakega Jugoslavana. Pač pa je mnogo Srbov, Bosancev, Albancev, Hrvatov, Makedoncev, Črnogorcev, Madjarov, Slovencev, - komunistov, ateistov, katoličanov, pravoslavnikov kristjanov in muslimanov...“

Uradno je Jugoslavija socialistična ljudska republika, se pravi, država delavskega razreda. Toda zavest razredne solidarnosti je med delavci v vseh republikah tako slaba in neopazna, da državi s te strani ne grozi nobena nevarnost, kot je to npr. na Poljskem, v Vzhodni Nemčiji ali na Madjarskem, kjer se delavski sloj mobilizira za boljši zaslužek i. pd. V Jugoslaviji je namesto socialnega problema v ospredju narodnostni problem; do danes; če pa se bo temu v bližnji ali daljni bodočnosti pridružil še socialni problem, se bodo jugoslovanski samodržci znašli pred gordijskim vozlom, ki ga bo še presekat nevarno, ne da bi se jim zamajali do sedaj tako krčevito in uspešno branjeni stolčki.

Tito je z uvedbo kolektivnega predsedstva nameraval olajšati reševanje narodnostnega vprašanja v državi, to-

da po kratkem času se je to izkazalo le kot simptom, ne pa kot rešitev tega vprašanja. Kolektivno predsedstvo je samo v sebi vedno sprto, ker Srbi neprestano skušajo uvesti upravni centralizem, druge narodnosti pa gredo za ojačenjem federalizma in dejansko že davno umrlega samoupravljanja.

Slovenci in Hrvati, ki v nadaljnjem obstoju ali celó utrditvi Jugoslavije je kot skupne države vedno bolj spoznavajo glavno oviro na poti do njihove državno-politične neodvisnosti, so v svojih težnjah in dejanskih prizadevanjih za ostvareitev svojih narodno-političnih ciljev na nasprotnem bregu kot je ves čas po drugi vojni in - kot vse kaže - bo tudi še vnaprej uradno stališče Združenih držav glede Jugoslavije in njenih notranje in zunanje-političnih težav. Vodilna ideja uradne severnoameriške politike do Jugoslavije je ohranitev te države, vendar pa dopušča možnost mirnega razhoda. Andrej Borowiec sicer v svoji knjigi: *Yugoslavia After Tito*, New York 1979, opozarja, da „sprejeti tako stališče pomeni pozabiti, da je v zadnjih letih ob razdeljevanju kake države vedno prišlo do velikega preseljavanja prebivalstva.“ Na koncu pa A. Borowiec pripominja, da „so kirurške operacije te vrste vedno boleče niso pa nemogoče“.

V prvem delu članka je bilo rečeno, da je v zapisniku severnoameriškega senata že 18 let zapisana zahteva slovenskega naroda po samostojni slovenski državi. Ne vemo, da bi naše narodno predstavništvo do sedaj mednarodni javnosti na kak način že dalo vedeti vsaj želje Slovencev za bodočnost izven okvira Jugoslavije. Moremo pa trditi, da v Združenih državah niso popolnoma neznana naša prizadevanja za narodno in državno neodvisnost. V Združenih državah tudi dobro poznajo narodnostna nasprotna, ki jih več ne more zakrivati pred mednarodno javnostjo. O tem problemu piše A. Borowiec v že omenjeni knjigi: „Vedno več jugoslovanskih voditeljev sprejema dejstvo, da bo v Jugoslaviji vedno navzoč praktično nerešljiv problem narodne istovetnosti, brez ozira na naravo političnega režima v državi. Z izjemo albanske, madjarske in romunske manjšine (nemška je bila iztrebljena v koncentracijskih taboriščih po letu 1945, op. ur.) so jugoslovanski državljani Slovani. Toda biti Slovan in to celo južni Slovan, ne pomeni nujno poti do edinosti“.

V sedanjih nontranjepolitičnih razmerah Jugoslavije za vse prizadete in nezadovoljne narode, zlasti pa še za Hrvate in Srbe zaradi težko določljivih etničnih mej, ni mogoče najti zadovoljive rešitve. V Združenih državah ki branijo Jugoslavijo in njen režim samo z vidika nevarnosti sovjetskega udara na Balkan in Jadransko morje je bilo v različnih ameriških revijah objavljenih več različnih predlogov o možnostih rešitve jugoslovanskega vprašanja.

Omembe vreden je zlasti oni, ki kot prvo možno rešitvo predlaga konfederacijo, seveda bi Srbi in Hrvati prej morali pristati na medsebojno spravo med obema narodoma. Če bi ta prvi predlog rešitve propadel, bi „narodi Jugoslavije in mednarodna javnost morali vzeti v pretres drugo in še edino možno rešitev: miren razhod in ostvareitev neodvisnih držav s Srbijo in Makedonijo v vzhodni polovici, ter s Hrvatsko in Slovenijo v zapadni polovici. Pri tem pa je takoj treba poudariti, da s tako rešitvijo ne bili zadovoljni in je ne

OBVESTILA ZA NAJEMNIKE IN HIŠNE POSESTNIKE

„Bill 77“ (zakonska odločba 77) ki ga je sprejela Ontarijska Zakonodajna zbornica, postavlja višino 4% za zvišanje najemnine, za vse povišice od 1. avgusta 1985 za privatne najemniške prostore, ki so bili najeti pred 1. januarjem 1976.

Ta direktiva velja; razen če se Residential Tenancy Commission odobrila višjo povišico najemnine.

Za nadaljne informacije, kako se ta odločba tiče vas, vstopite v stik z Residential Tenancy Commission Office, ki je najbližji vam (kakor je navedeno spodaj), ali pa kličite „0“ in prosite, da vas zvežejo s številko Zenith 9-6000 (brezplačno).

Residential Tenancy Commission Offices

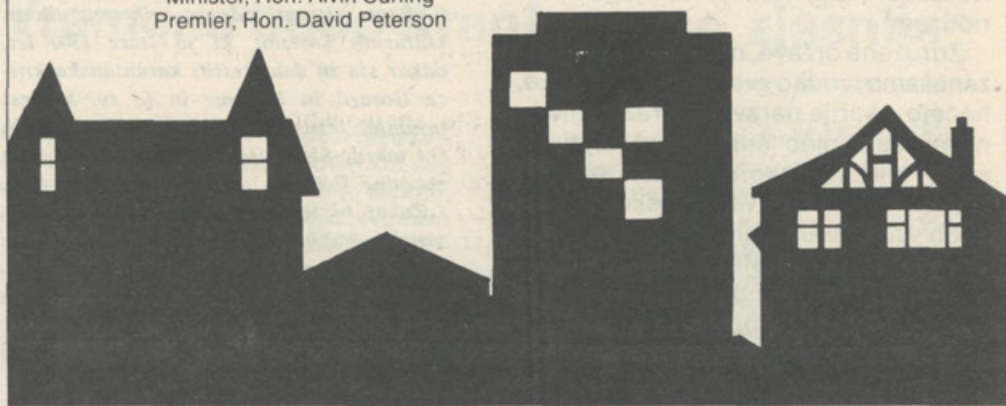
Barrie (705) 737-2111	St. Catharines (416) 684-6562
Hamilton (416) 528-8701	Sudbury (705) 675-4373
Kingston (613) 547-2244	Thunder Bay (807) 475-1595
Kitchener (519) 579-5790	Timmins (705) 264-9555
London (519) 673-1660	Windsor (519) 253-3532
Mississauga (416) 270-3280	Metro Toronto
North Bay (705) 476-1231	East York (416) 429-0664
Oshawa (416) 723-8135	Etobicoke (416) 236-2681
Ottawa (613) 230-5114	North York (416) 224-7643
Owen Sound (519) 376-3202	Scarborough (416) 438-3452
Peterborough (705) 743-9511	Toronto (416) 964-8281

Nadaljnja zakonodaja je bila predložena, da izvede pregled najemnin za vse privatne najemniške prostore, vključno tiste, ki so bili najeti po prvem januarju 1976. Razgovori o tej predloženi reformi so pred Ontarijsko Zakonodajno Zbornico.

Ministry of Housing

Ontario

Minister, Hon. Alvin Curling
Premier, Hon. David Peterson



KITAJSKA: O tej komunistični državi in o njenem predsedniku Deng X „možu leta 1985“ v reviji Time, pišejo zadnje čase ogromno. Smisel pisanja naj bi bila njihova nova ekonomska politika. Potem ko so na Kitajskem po dveh revolucijah likvidirali na milijone dobrih kmetov, sposobnih trgovcev in industrialcev, jih zdaj hočejo nazaj. Zakaj so potem „priredili“ revolucijo? Kot na Madžarskem in tudi v Jugoslaviji kombinacija kolektivizma in kapitalizma ne „funkcionira“. Vse te komunistične polovične mere

samo podaljšujejo agonijo v kateri živi že 40 let naš narod.



SLOVENSKO DRŽAVO LAHKO KUPITE V TRSTU:

Libreria TERGESTE S. a. s.
di Liviana Biecheri & C.

Piazza Della Borsa, 15
TRIESTE

Tel.: (040) 64 980

in v Celovcu pri uredništvu tednika NEDELJA v poslopu Mohorjeve družbe.

Nadaljnje naslove bomo objavili naknadno.

Slovenska država...

Nadaljevanje s str. 11

sprejeli niti Slovenci in gotovo tudi ne Makedonci.

Kot vidimo, vsi ti politični strokovnjaki in izvedenci za jugoslovansko vprašanje, pozabljajo na zares edino možno in logično rešitev tega gordijskega vozla, ki mu je ime Jugoslavija: Mesto le dveh spet večnarodnih držav - v eni bi bili skupaj Srbi in Makedonci, v drugi pa Slovenci in Hrvati - je treba vsem tem štirim narodom dati vsakemu svojo neodvisno narodno državo, pa bo Balkan v prav kratkem času nehal biti „sod smodnika“, kot je to bil vedno in je še danes.

Nastajanje novih, do sedaj še neobstojećih držav, je v zgodovini vedno bilo odvisno od volje velikih in močnih. Danes je tudi tako. To pomeni, da je rojstvo naše bodoče slovenske države odvisno od mednarodnega političnega položaja in bomo takrat morali imeti mogočnega botra, ki bo navzoč-osebno ali po zastopniku - pri krstu nove države. Toda boter nam mora biti naklonjen. Ko se je odločala usoda slovenske Koroške, se našemu (reci: jugoslovanskemu) takratnemu botru batjuški Stalinu ni zdelo vredno zastaviti, v tistih letih odločujoče besede v našo korist; govori se celo, da je Tito takrat plačal Angležem vrnitev domobrancev z umikom jugoslovanskih partizanskih odredov s Koroške. Tako je tudi po oni že do pretiranosti napihovati „osvobodilni“ vojni, katere posledice že skoraj pol stoletja dušijo slovenski narod, veliki „državnik“ in „osvoboditelj“ Tito v onih letih še skoraj sto tisoč slovensko govorečih koroških Slovencev mirne duše in brez pomišlekov enostavno „zamenjal“ za dvanajst ali morda več tisoč neoboroženih slovenskih domobrancev, ki so se le nekaj dni prej predali britanskim vojaškim oblastem kot vojni ujetniki. Jugoslavija je leta 1945 bila med zmagovalci, Tito je v Zapadnem svetu veljal za „legendarnega“ junaka neenake borbe za svobodo proti nacifašizmu, ki pa je v resnici bila le „socialna revolucija“, t. j. proti narodom Jugoslavije, zlasti pa še proti Slovincem izpeljana komunistična revolucija, kar je „rdeči“ patriot samemu Churchillu večkrat slovesno zanikal. Zato je komunistični zmagi na oltar položil najlepši kos slovenske zemlje, samo zibelko slovenstva, slovensko Koroško. Kako velik je bil njegov patriotizem!

Združene države, na katere se vedno zanašamo, vodijo svojo lastno politiko, hočejo - kar je naravno in razumljivo - nevarnost vojne čim bolj oddaljiti od svojih mej, kar je končno tudi razumljivo, saj so vse do vietnamske vojne v očeh vsega sveta veljaje za mednarodnega policijskega stražnika. Tudi se je komunistično pojmovanje demokracije in svobode s pomočjo skrbno prikrite sovjetske propagande že preglóboško zajedlo v srce ameriške družbe - znani ameriški „liberalizem“, ki je bil dejansko za ameriške pojme prirejen marksizem (Carter, klan Kennedy in pa še mnogi znani visoki dostojanstveniki ameriške katoliške Cerkve, kar je vse prispevalo svoj del k zmanjšanju ameriške pripravljenosti za obrambo demokracije in pa svobodo do sedaj zaslužjenih narodov zlasti v srednji in jugovzhodni Evropi. Jugoslavija je v političnih in strateških načrtih Združenih držav samo še važna in potrebna šahovska figura proti vdoru Sovjetov na Balkan in globlje v južno in zahodno Evropo.

Slovenski narod je v takem položaju izgubil svoj najmočnejši opornik v svojih prizadevanjih za državopolitično samostojnost; vsaj za dolgo časa.

Za mnoge malodušne je to že več kot

zadosten razlog za obupavanje nad našo bodočnostjo. Kdo naj nam zdaj še pomaga v naših prizadevanjih za samostojno slovensko državo? Mednarodne organizacije, ki bodo kdaj v bodočnosti razpravljale o slovenski državi, danes nimajo niti še naše formalne prošnje, našega predloga, kaj še naše odločne z zgodovinskimi, zemljepisnimi in še z vsemi drugimi obstoječimi razlogi podprte zahteve po lastni državi, pa smo že ostali sami s svojo plaho mislijo na državno samostojnost, ki nas edina lahko reši narodne smrti že v ne tako nepredvidljivi bodočnosti v sedanjih skupni državi. Pomislimo na prastar slovenski pregovor: - Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal! - Pomislimo tudi kolikokrat v življenju smo se kot posamezniki ali tudi kot skupnost v življenju po njem ravnali in končno dosegli postavljeni cil.

Ne omahujmo! Ne oklevajmo in se ne zanašajmo na druge! Delajmo z vneto in navdušenjem, predvsem pa s trdno vero za svoj najvišji cilj! Ne bojmo se strme poti in težav, ki nas gotovo čakajo pred vrhom! **Po Božji volji smo Slovenci, ne Jugoslavlani ali kaj drugega, in že to dejstvo samo nas obvezuje k delu za našo svobodno narodno bodočnost. Svoboda, tudi narodna, stoji na lestvici naravnih vrednot takoj za življenjem!**

Peter Olišnik

Polnočnica, ki nekaterim ne dela časti

V novoletni številki »Družine« sem bral pregled, kako so obhajali božič in polnočnice po raznih delih sveta od Pekinga do Santiaga v Čilu. Ne pove pa, da je v Sloveniji bil božič delovni dan in da so tudi letos ponekod motili polnočne maše.

Pri tem sem zlasti videl pred seboj moža iz Nove Gorice, ki mi je z žalostjo pripovedoval, kako je večja skupina tedaj boysov motila polnočnico na Kapeli pri Novi Gorici. Toliko jih je bilo, da se gotovo niso zbrali sami od sebe. Poleg tega so se ustavili prav na ploščadi pred cerkvijo in tam med polnočnico rogovilili in seveda kleli po laško in po srbsko.

Na parkirnem prostoru je bilo opaziti več avtomobilov z italijansko registracijo. Kakšne vtise so odnesli tujci o takšnem nekulturnem obnašanju mladine med polnočnico, ki bi nikogar ne smela motiti? Naj se vprašajo tudi odgovorni za varnost, ki jih od nikoder ni bilo.

Dejstvo, da je bil božič v Sloveniji delovni dan, je ponovno izpričalo, da kulturni stalizem v Sloveniji ni še premagan. Kulturni stalizem namreč hoče slovensko ljudstvo odtrgati od njegovih pristnih in kulturnih korenin, ki so stare 1300 let, odkar sta se dala krstiti karantanska kneza Gorazd in Hotimir in je sv. Modest oznanjal Jezusovo rojstvo po Karantaniji. Od takrat Slovenija spada v kulturni svet zahodne Evrope.

Zakaj bi tega ne priznala sedanja slovenska družba s praznovanjem božičnega praznika in ne samo ob srečanju Mittel-europe v Gorici? Ob podelitvi odlikovanja kartuzijancu p. J. Drolcu je predsednik SZDL Šetinc dejal: »Med vrednotami naše družbe je tudi spoštovanje verskega prepričanja ljudi.«

Da bo to res in ne zgolj politična fraza, naj se v Sloveniji uvede božič kot dela in pouka prost dan, podobno kot je v drugih državah okrog Slovenije: na Madžarskem, v Avstriji, v Italiji. Le tako bomo verjeli, da »naša družba (v Sloveniji) spoštuje versko prepričanje ljudi.«

Pokojni prof. Rafko Premrl pravi, da so v dachauskem lagerju obhajali božič kot dela prost dan. »Eno stvar moram Nemcem priznati: na božični večer so se kar nekam porazgubili in nas pustili, da božičujemo kot vemo in znamo... Zjutraj (na božič) spim, dokler se mi hoče, nato grem po sosednih blokih na obisk prijateljev in znancev...« (Demokracija, 29. decembra 1950).

(r+r)

Katoliški Glas, 6. 12. 1985

Rebula A. - Oblaki Michigana

Letošnji dar CM je po dolgem času Rebulovo delo tiskano izven matice. Dober, konkreten in zelo razgiban je potopis po deželi našega Barage. Postavljeni smo v sredo njegovega časa in dela. Bralec dobi živo željo sam napraviti to pot. Rebulov jezik to pot obsega manj tujk in komaj poznanih besed kot čvrst, čok, skržat, tabuiziran, hagiograf. Njegove sestavljenke telefonada, ritkavost in pišmevritovstvo zvane slabo. Podrobno in pravilno opazuje Rebula v Kanadi in Ameriki prijaznost, smeh, odkrito vernost, čistoča in blagostanje. Manj dobro zadene pravi obraz kanadske demokracije ko razlikuje med obrazom in kretnjami delavca, gospoda iz agencije in še slabše ko govori o teologiji malih ljudi. Ali je to vpliv družbenih razlik v Sloveniji?!

Kultura diaspore, pravi pisec, je v bivstvu negovanje umirajočih; kar bo komaj resnica, ako primerjamo kvaliteto in kvantiteto ustvarjanja v izseljenstvu z zamejstvom. Poprečne ugotovitve da pri Ameriški Domovini in pri Siju ne prevlada duh resnice, so komaj na mestu. Smo tu priča piščevega odklona do diaspore in še posebej do politične? Je v tem vzrok, da ob svojem obisku Rebula priredi predavanje splošnega zanimanja samo za peščico duhovnikov in priredi pogovor samo z dvajsetimi. Edinstvena je njegova prisotnost pri slovenski maši iz zakristije. Kot gost župnije čudna zaprtost! - Lepo predstavi pisatelj svoja spremljevalca Gorazda in Črtomira, bivša domobranca. Posebno Gorazd izpade dobro, ko pravilno od desne ali leve diktature manj težko prenaša desno, manj radikalno in podvrženo hitrejšemu propadu. Tudi obramba škofa Rožmana zveni dobro; manj simpatična je označba dela Kanadčanov, ko jim pripiše požrešnost, še slabše je označba kraljice z „imenom“ frklja. V politiki se Rebula drži režimskega okvira. Tu more biti posredi osebni razlogi, mož-

nost prodaje knjige v Ljubljani. Težko je verjeti, da bi bila vsa mnenja v knjigi iskrena. Pisec je mogoče eden najbolj politično informiranih, - saj je v stiku s vplivnimi osebami obeh taborov že desetletja.

Prof. E. Kocbek, dejanski in formalni grobar slovenske demokracije, - krščanski pisatelj, ki opravičuje politične likvidacije radi višjih ciljev, - človek, ki je v Zalivu I. 1975 izjavil, da ni vedel za pokol in da ni smel v Ljubljano do I. 1946. Pričevanje duhovnika v Katoliškem Glasu dne 2. VIII. 84 pa ga potem postavi v Ljubljano prve dni junija 1945. Na obupno intervencijo za dva brata domobranca v času morije je Kocbek odgovoril: bili so kolaboracionisti in zaslužijo najhujšo kazen. Ta Kocbek je omenjen saj 100 krat. Kot nekaj višji sodnik, se Rebula drži režimskega kalupa, ko hvali upravičenost revolucije. Brez dejstev govori o krivdi cerkve in katoliških politikov in odklanja samo ekscese revolucije. Opoziciji pa očita kolaboracijo v smislu izdaje vendar milostno joka nad žalostnim koncem domobrancev. Hvala za tako usmislenje!

Povsem odmaknjen od krščanske etike in resnice je Rebula v dveh primerih. Komaj ga zanima plošča v Toronto vzdana v steno slovenske cerkve v spomin žrtev revolucije, zadostuje mu cerkev, kjer Bog itak pomeša oba tabora. Po tej logiki ne bomo več hodili na grobove v Bazovico, pred fojbe, v Belsen, Dachau, itd. Grozno in neverjetno zadene misel o Rožmanu (str. 138) češ, nanj ni navalila samo teža križa ampak tudi teža njegove sramote.

Čudna pot pisatelja, kristjana, aktivnega vernika prof. A. Rebule. Po njegovem mnenju Slovenci danes nismo odločni, ampak nas je samo ritkavost in potuhnjenost. Ali ne bi mogel biti vsaj talentirani tržaški pisatelj drugačen?

CM - Celovška Mohorjeva

Dragi rojaki, potujete v Evropo?

Na pragu domovine, v središču stare Gorice na lepem drevoredu Corso Italia, vas pričakujemo v PALACE HOTELU, najboljšem hotelu v mestu: 75 sob s kopalnico, telefonom, radijskim sprejemnikom, barvno televizijo, mini-barom, klimatizacijo. Najmodernejši komfort po zelo ugodnih cenah: enoposteljna soba \$28.00, dvopostelna soba \$39.00. Cen-

jenim gostom so na razpolago hale, konferenčna dvorana, parkirni prostor in hotelska restavracija včasno ločenem poslovanju. V PALACE HOTELU bo poskrbljeno za vaše čimprijetnejše počutje, dobrodošlico pa vam bo osebno izrekel rojak Vinko LEVSTIK:

DOBRODOŠLI!

VAŠ HOTEL!!!



PH-PALACE HOTEL, Corso Italiana 63

34 170 GORIZIA-GORICA, Italy: Tel.: 0481-82166; Telex 461154 PAL GO I